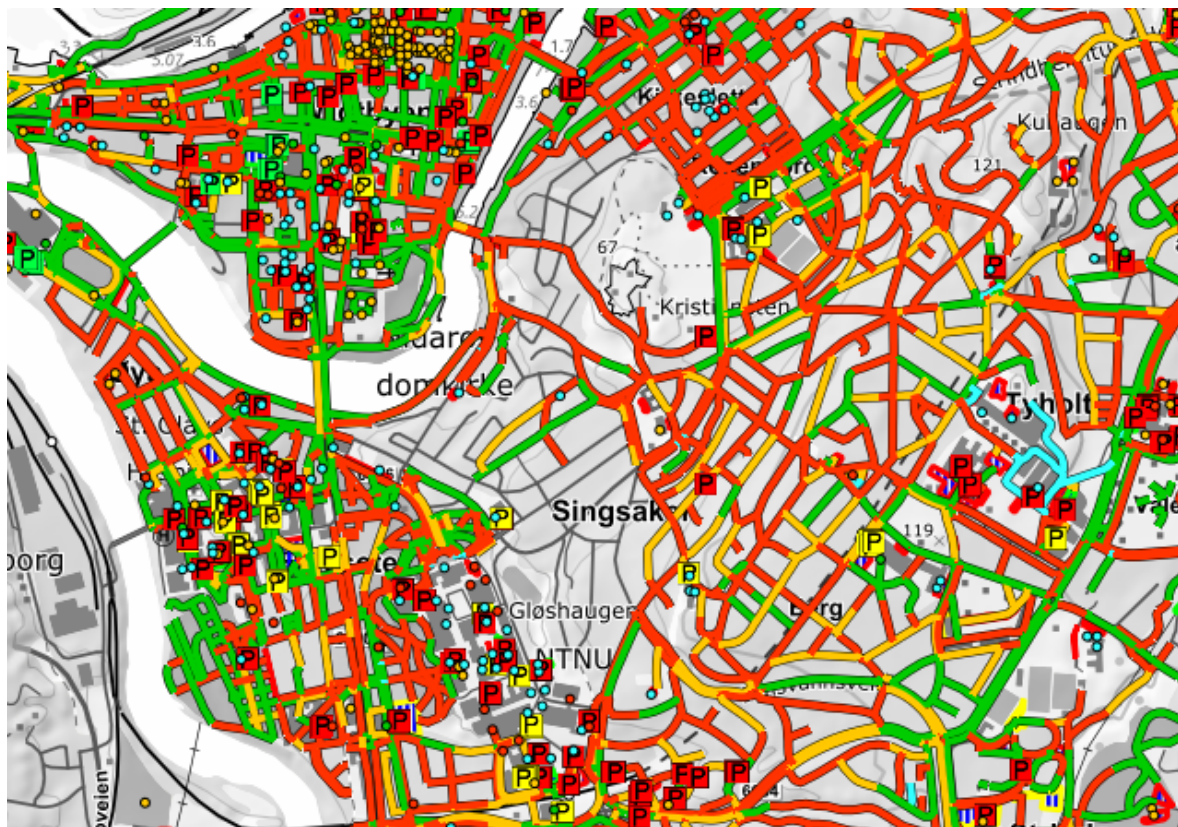

Kartlegge universell utforming i uteområder med Kartverkets metode

Spørreundersøkelse
Sammenstilling av resultater

Universell Utforming AS

Prosjekt: **«Kartlegge universell utforming i uteområder med Kartverkets metode»**

Mottaker: **Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)**

Utført av: **Universell Utforming AS:**

Sehesteds gate 6, 0164 Oslo

www.universellutforming.no

Kontaktpersoner:

Karen-Anne Noer (prosjektleder),

e-post: karen.anne@universellutforming.no

Trine Presterud,

e-post: trine@universellutforming.no

Referansegruppe:

Sven Michaelis, Kartverket

Kristina Dignes, Akershus fylkeskommune

Olav Rand Bringa, konsulent/sivilingeniør (tidligere Kultur- og likestillingsdepartementet)

Dato rapport: **18.11.2024**

Forsidebilde: norgeskart.no, Tilgjengelighet

Innhold

Sammendrag	4
1 Innledning	8
1.1 Bakgrunn	8
1.2 Målsetting	8
1.3 Metodisk tilnærming.....	8
2 Om Kartverkets kartleggingsmetode	10
3 Resultater fra spørreundersøkelsen til kommunene	14
3.1 Introduksjon.....	14
3.2 Om kjennskap til kartleggingsordningen og om den er benyttet.....	16
3.3 Om hva kartleggingsresultatene benyttes til, bidrar til og om det skal kartlegges mer	19
3.4 Positive erfaringer med kartleggingsordningen	21
3.5 Utfordringer med kartleggingsordningen.....	21
3.6 Markedsføring.....	22
4 Resultater fra spørreundersøkelse til fylkeskommunene	23
4.1 Introduksjon.....	23
4.1 Om kjennskap til kartleggingsordningen og om den er benyttet.....	24
4.1 Om hva kartleggingsresultatene benyttes til og bidrar til	26
4.2 Positive erfaringer med kartleggingsordningen	27
4.1 Utfordringer med kartleggingsordningen.....	28
4.2 Markedsføring.....	28
5 Resultater fra dybdeintervju	30
5.1 Generelt	30
5.1 Om hvordan kartleggingsresultatene benyttes	30
5.2 Positive erfaringer med kartleggingsordningen	30
5.3 Utfordringer med kartleggingsordningen.....	31
5.4 Noen utsagn fra informanter	31
6 Felles for spørreundersøkelser og dybdeintervju	32
6.1 Hva kan gjøres med kartleggingsordningen for at flere gjennomfører kartlegging og benytter resultatene?	32
6.2 Hva kan gjøres i kommuner og fylkeskommuner for at flere benytter seg av kartleggingsordningen og resultatene?	34
6.3 Erfaringer som kan være til inspirasjon	35
7 Anbefalinger for videre arbeid	37

Sammendrag

Bakgrunn og målsetting

Kartlegging av tilgjengelighet og universell utforming av uteområder med Kartverkets metode har pågått over mange år. Målene i prosjektet har vært å bidra til kompetanseheving om Kartverkets kartleggingsløsning, øke kunnskap om hvordan resultatene kan benyttes i kommunal planlegging og gjennom dette bidra til at ordningen blir bedre kjent og nyttig for flere.

Prosjektet er støttet med tilskuddsmidler fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Metode

Universell Utforming AS har ledet arbeidet med prosjektet som har hatt en referansegruppe med representanter fra Kartverket, fra Akershus fylkeskommune i tillegg til en konsulent med god kjennskap til ordningen.

Spørreundersøkelsen om Kartverkets kartleggingsordning ble sendt ut til postmottak i alle landets 357 kommuner og 15 fylkeskommuner. Det kom svar fra 91 kommuner og fra 9 fylkeskommuner. Svarprosenten ble 25 % fra kommunene og 60 % fra fylkeskommunene. I tillegg er det gjennomført 6 dybdeintervjuer.

Om Kartverkets kartleggingsmetode

Tilskudd til kartlegging av tilgjengelighet og universell utforming i uteområder etter Kartverkets metode, er et av de offensive statlige tiltakene for å støtte kommunenes arbeid med universell utforming. På oppdrag fra Kommunal- og distriktsdepartementet deler Kartverket hvert år ut tilskuddsmidler til kartlegging etter metoden som omfatter kartlegging av uteområder og inngangspartier. Ved utgangen av 2023 var tettsteder i 282 kommuner og friluftsområder i 291 kommuner kartlagt. Målet med tilskuddsordningen er å bidra til at fylker og kommuner utvikler og forvalter arbeidet med universell utforming på en god og varig måte.

Resultater fra digital spørreundersøkelse til kommuner og fylkeskommuner

Kommunestørrelse. De 91 respondentene var forholdsvis jevnt fordelt på de fire gruppene kommunene ble delt inn i etter størrelse. Flest svar (39) fikk vi fra små kommuner med under 5000 innbyggere. Denne gruppa fikk likevel lavest svarprosent med 22 % fordi flest kommuner er små. Fire respondenter tilhørte gruppa med over 100 000 innbyggere. Ettersom bare 7 kommuner har denne størrelsen, ble svarprosenten 57 % fra. Av respondentene i kommunene arbeidet flest med plan og friluftsliv. Av respondentene i fylkeskommunene arbeidet flest med folkehelse og friluftsliv.

Manglende kjennskap. Overraskende mange kjente ikke til Kartverkets kartleggingsmetode og tilskuddsordning. I kommunene svarte 59 % (54 av 91 respondenter), at de ikke kjente til ordningen. I fylkeskommunen svarte 2 av 9 respondenter at de ikke kjente til ordningen. Dette resultatet må imidlertid brukes med forsiktighet. Resultatet synliggjør kun om den enkelte respondenten kjenner til metode og tilskuddsordning, resultatet viser ikke om kommunen/fylkeskommunen som helhet kjenner til ordningen.

Av de 37 respondentene fra kommunene som kjente til ordningen svarte 51 % (19 respondenter) at de har kartlagt med tilskudd fra Kartverket, 30 % (11 respondenter) svarte at kommunen ikke har kartlagt etter metoden og 19% (7 respondenter) visste ikke om det er kartlagt etter metoden i kommunen. Av de 7 respondentene i fylkeskommunen som kjenner til ordningen svarte 2 at de ikke kjente til om tettsteder/friluftsområder var kartlagt med Kartverkets metode i deres fylke.

En av målsettingene i prosjektet var å gjøre ordningen mere kjent, så selve spørreundersøkelsen med informasjon om kartleggingsordningen bidro til dette.

Hvem kartla? Av de 19 respondentene som arbeidet i kommuner som hadde kartlagt etter metoden, svarte størst andel at kartleggingen var gjennomført av ansatte i kommunen (42%, 8 respondenter) eller av ansatte i kommunen i samarbeid med studenter (42 %, 8 respondenter). I noen kommuner deltok friluftsråd, turlag og kommunens råd for personer med funksjonsnedsettelse. I en kommune gjennomførte innleid konsulent kartleggingen. Av de 5 respondentene fra fylkeskommunen som kjente til at det var kartlagt i deres fylke, svarte to at de ikke selv hadde deltatt i arbeidet. De øvrige hadde deltatt i kartleggingsarbeid sammen med kommunen og sammen med råd/frivillige organisasjoner. To respondenter svarte at fylkeskommunen hadde gjennomført kartleggingen selv.

Bruk av kartleggingsresultater. I kommunene benyttes kartleggingsresultatene i størst grad til arealplanlegging (68 %, 13 av 19 respondenter), friluftsliv (53 %, 10 av 19 respondenter) og informasjon til publikum (53 %, 10 av 19 respondenter). Også av de 5 respondentene i fylkeskommunen svarte flest (3 respondenter) at kartleggingsresultatene benyttes til arealplanlegging/byutvikling og friluftsliv. To svarte tiltaksplaner, to svarte at de ikke kjenner til om kartleggingsresultatene benyttes aktivt og 1 svarte «Vet ikke».

Økt grad av universell utforming? På spørsmål til kommunene om kartleggingsresultatene bidrar til oppgraderinger og økt grad av universell utforming i kommunen, svarte 7 av 19 kommunerespondenter «Ja, gjennom daglig arbeid og/eller løpende vedlikehold», 7 svarte «Vet ikke», 4 svarte «Ja, gjennom egne universell utforming prosjekter» og 1 svarte «Nei».

På spørsmål til fylkeskommunen om deres erfaring er at kartleggingsresultatene er nyttige for kommunene/fylkeskommunene, svarte 4 «ja» og 1 «Vet ikke».

Kartlegge mer? 47 % (9 av 19 respondenter), svarte at de tror kommunen vil kartlegge flere områder med Kartverkets kartleggingsmetode dersom de får tildelt ytterligere tilskuddsmidler. Tre informanter tror kommunen vil kartlegge uavhengig av tilskudd, 5 svarer «Vet ikke» og en svarer «Nei».

Respondentene har **positive erfaringer** med kartleggingsmetoden. Når det gjelder om kartleggingsresultatene er nyttige i kommunens arbeid med planlegging, byutvikling og friluftsliv, har 89 % i kommunene (17 av 19 respondenter) og 3 av 5 i fylkeskommunen positive erfaringer med dette. Når det gjelder om kartleggingsarbeidet bidrar til kompetanseheving om universell utforming, har 84% i kommunene (16 av 19 respondenter) og 3 av 5 i fylkeskommunen positive erfaringer. Når det gjelder om kartleggingsresultatene er nyttige for innbyggere som kan oppsøke informasjon om tilgjengelighet/grad av universell utforming, har 68 % i kommunene (13 av 19 respondenter), positive erfaringer.

På spørsmål om hvilke **utfordringer** man ser med kartleggingsordningen svarer 47 % fra kommunene (9 av 19 respondenter) at kartleggingen er arbeidsintensiv og 42 % (8 av 19 respondenter) svarer at den som kartlegger må ha god kompetanse om universell utforming. Av respondentene fra fylkeskommunen svarer 4 av 7 at det er en utfordring at den som kartlegger må ha god kompetanse. 2 av 7 har svart at kartleggingen er for detaljert, at kartleggingen er arbeidsintensiv, at tilskuddsbeløpet som tildeles er for lite og at kartleggingsmetoden ikke er godt nok kjent.

Årsak til manglende kartlegging. Av de 11 respondentene fra kommunene som kjenner til ordningen, men hvor kommunen ikke har benyttet den, svarer 82 % (9 respondenter) at dette

skyldes at de ikke har ressurser til å organisere og utføre kartleggingsarbeidet. Tre av informantene svarer at de ikke har tilstrekkelig kjennskap til ordningen.

Markedsføring. 87 % (79 av 91 informanter) av respondentene fra kommunene, mener kartleggingsordningen bør markedsføres bedre. Svarene fra fylkeskommunen viser at 8 av 9 at kartleggingsordningen bør markedsføres bedre.

Dybdeintervjuer

Det ble gjennomført 6 dybdeintervjuer. Resultatene fra dybdeintervjuene samsvarte i hovedsak med resultatene i den digitale spørreundersøkelsen med unntak av at alle de som ble dybdeintervjuet kjente til kartleggingsordningen.

Hva mener respondentene skal til for at flere benytter seg av kartleggingsordningen og resultatene? Felles funn fra spørreundersøkelser og dybdeintervju.

- **Bedre markedsføring og kunnskap om ordningen.** Bedre markedsføring og økt kunnskap gjennom tydeligere informasjon. Kommuner og fylkeskommuner må få bedre informasjon om hva kartleggingen innebærer og hvordan de kan ha nytte av resultatene i sitt arbeid. Det er ikke entydige tilbakemeldinger om hvor enkelt det er å bruke dataene i ulike kartsystemer. Kartverket mener det skal være enkelt å bruke resultatene i det fleste kartsystemer via tjenester eller data hentet fra geonorge.no og dette bør markedsføres bedre.
- **Enklere tilgang til informasjon om kartleggingsordning og resultater på nettsider.** Det bør være enklere å finne informasjon om tilskuddsordning og kartleggingsmetodikk på Kartverkets nettsider. Kartleggingsresultatene bør være enklere å finne og forstå.
- **Utvikle kartleggingskriterier og kartleggingsapp med god brukervennlighet** Kartleggingskriteriene er strenge. Områder kan framstå utilgjengelige selv om de er brukbare for mange. Det bør undersøkes nærmere hvordan denne problemstillingen løses og det bør arbeides videre med utvikling av kartleggingskriteriene. Brukere opplever tekniske problemer med kartleggingsappen når det gjelder bildelagring. Flere informanter rapporterer om god dialog med Kartverket om sine praktiske erfaringer med kartleggingsmetoden.
- **Vurdere kompatibilitet mot andre kartsystemer.** Det er ikke entydige tilbakemeldinger om hvordan datasettet fungerer i kommunenes arbeid, men dette bør undersøkes nærmere. Det bør vurderes en bedre kobling mellom Kartverkets kartleggingsløsning og fylkeskommunen sitt prosjekt om kartlegging av ferdselsårer
- **Kurs og kvalitetssikring av kartleggingsresultater.** Kurset som Kartverket tilbyr kan utvikles. Det bør vurderes nærmere hvordan kartleggingsresultatene kan kvalitetssikres slik at resultatene blir entydige.
- **Økt tilskuddsbeløp.** Tilskuddsbeløpet som deles ut til kartlegging bør økes.
- **Tilskudd til oppfølging og oppgradering etter kartlegging.** Et tilskudd til oppfølging og oppgradering etter kartlegging vil gjøre at flere kommuner kan kartlegge.
- **Tverrfaglig samarbeid internt i virksomhetene og mellom kommuner, fylkeskommuner, friluftsråd og relevante utdanningsinstitusjoner.** Samarbeidet er nødvendig for å spre kompetanse om ordningen og øke kunnskapen om hvordan kartleggingsresultatene kan benyttes aktivt. Noen friluftsråd har opparbeidet god kompetanse om ordningen og kan være en ressurs for kommuner som ikke har kapasitet til å gjennomføre kartleggingen selv.

I rapporten kapittel 6.1 og 6.2 er temaene ovenfor utdypet og sortert etter hva som kan gjøres med selve tilskuddsordningen og hva som kan gjøres i kommuner og fylkeskommuner.

Erfaringer som kan være til inspirasjon

Både gjennom spørreundersøkelse og dybdeintervju kom det frem erfaringer som kan være til inspirasjon. Dette handlet om blant annet markedsføring, valg av hvilke områder som skal kartlegges, formidling av kartleggingsresultater, å knytte registrering av tiltak til tilskuddsordning og innspill om hvem som kan ha nytte av å være med å kartlegge. En fylkeskommune stiller for eksempel krav om at fysiske tiltak de gir tilskudd til skal registreres i Kartverkets kartleggingsløsning. Et friluftsråd benytter kartleggingsresultatene når de gir innspill til planer. Mer om dette i kapittel 6.3.

Anbefalinger for videre arbeid

Kartverkets kartleggingsmetode er den eneste nasjonale metoden for å kartlegge universell utforming og omfatter kartlegging av uteområder og inngangspartier. Gjennom spørreundersøkelsen og dybdeintervjuene har vi avdekket at Kartverkets kartleggingsmetode i stor grad oppleves nyttig i arbeidet med planlegging, byutvikling og friluftsliv og at selve kartleggingsarbeidet bidrar til kompetanseheving om universell utforming. Med bakgrunn i respondentenes positive tilbakemeldinger og de ressursene som over tid allerede er lagt inn i ordningen, anbefaler vi at ordningen videreføres, forbedres og styrkes slik at den blir kjent for flere, fungerer bedre og benyttes av flere. Basert på resultatene fra spørreundersøkelsene, dybdeintervjuene og egne vurderinger, har vi følgende anbefalinger for det videre arbeidet:

- **Bedre informasjon.** Kartleggingsordningen må bli bedre kjent. Relevante aktører som Kommunal- og distriktsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fylkeskommunene bør bidra med markedsføring og informasjon om ordningen. Gode erfaringer bør deles. Det bør være enklere å finne informasjon om kartleggingsordningen og kartleggingsresultatene på Kartverkets nettsider. Kartverket bør gi bedre informasjon om bruk av kartleggingsdataene i andre kartsystemer og hvilke muligheter som finnes for oppdatering av resultater.
- **Utvikle metodikk, app og kartløsning.** Kartverkets arbeid med å utvikle metodikk, app og kartløsning i dialog med brukere må fortsette. Kriteriene bør gjennomgås og kartleggingsappen må være stabil under kartleggingsarbeidet. Norgeskart som kartløsning til presentasjon av resultatene må oppdateres og gjøres mer brukervennlig. Det bør vurderes en bedre kobling mellom kartleggingsløsningen og prosjektet om kartlegging av ferdselsårer. Mulighet for funksjoner som kombinerer friluftsdatabasen/turrutebasen og tilgjengelighetsdataene bør undersøkes nærmere.
- **Undersøke bruk av ordningen nærmere.** Hva kjennetegner kommuner og fylkeskommuner som har mottatt tilskudd til kartlegging mange ganger? Det er indikasjoner på at dette er kommuner/fylkeskommuner som har dedikerte ressurspersoner som over tid har hatt universell utforming som et ansvarsområde. Det vil være interessant å vurdere flere faktorer knyttet til hvilke kommuner/fylkeskommuner som har mottatt tilskudd til kartlegging og omfang av kartlegging uten tilskudd.
- **Undersøke om publikum benytter seg av kartleggingsresultatene.** Det fremstår uklart i hvor stort omfang publikum benytter seg av kartleggingsresultatene. Oppleves kartleggingsresultatene som nyttige for publikum?
- **Økt finansiering av ordningen.** Det er behov for å styrke finansiering av kartleggingsordningen. Det er behov for midler til å utvikle metodikk, app og kartløsning og det er nødvendig å øke størrelsen på tilskuddet til selve kartleggingsarbeidet.
- **Nyttig informasjon til ny handlingsplan for universell utforming.** Denne rapporten kan gi nyttig informasjon når arbeidet med en ny handlingsplan for universell utforming skal i gang.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Kartlegging av uteområder med Kartverkets metode har pågått over mange år, og det finnes et omfattende erfaringsmateriale som kan og bør analyseres og utnyttes til det beste for videre utvikling av ordningen. Universell Utforming AS (UUAS) som har lang erfaring med fagfeltet universell utforming, søkte og fikk tilskuddsmidler fra Bufdir for å gjennomføre prosjektet hvor temaet er kartlegging av universell utforming med Kartverkets metode. Prosjektet ble redusert i omfang ettersom det tildelte beløpet var mindre enn beløpet det ble søkt om.

1.2 Målsetting

Målsettingene i dette prosjektet er å bidra til kompetanseheving om Kartverkets kartleggingsløsning, øke kunnskap om hvordan resultatene kan benyttes i kommunal planlegging og gjennom dette bidra til at ordningen blir bedre kjent og nyttig for flere.

Vi vil innhente informasjon om

- hvor godt Kartverkets kartleggingsmetodikk og tilskuddsordning er kjent
- hvordan kartleggingsresultatene benyttes
- hvordan kommunene kan ha nytte av kartleggingsresultatene i den kommunale planleggingen
- kommuners og fylkeskommuners erfaring med ordningen
- hva som skal til for at flere benytter seg av tilbudet.

Resultatene som hentes inn gjennom prosjektet kan bli nyttig i videreutvikling av tilskuddsordningen og kan komme til nytte og være til inspirasjon for kommuner og fylkeskommuner i deres arbeid med universell utforming i uteområder.

1.3 Metodisk tilnærming

Ved oppstart av prosjektet etablerte vi en referansegruppe med representanter fra Kartverket og fra Akershus fylkeskommune. I tillegg deltok en konsulent med god kjennskap til ordningen og som tidligere var ansatt i Kultur- og likestillingsdepartementet.

Vi har benyttet spørreundersøkelser for å få informasjon fra kommuner og fylkeskommuner om deres kjennskap til og erfaringer med kartleggingsordningen. I tillegg har vi gjennomført noen intervjuer via Teams for å få mer dybdekunnskap.

Spørreskjemaene ble utviklet i dialog med representantene i referansegruppa. Det ble utviklet ett spørreskjema for kommuner og ett for fylkeskommuner. Spørreundersøkelsen ble sendt ut elektronisk gjennom Microsoft Forms til postmottak i alle landets 357 kommuner og 15 fylkeskommuner. I e-posten som ble sendt ut sto følgende:

Vi ber om at e-posten videresendes til ansatte som er involvert i arbeidet med tilgjengelighet og universell utforming i tettsteder og friluftsområder. Det er tilstrekkelig med ett svar fra hver kommune/fylkeskommune, men flere kan svare. Erfaringsvis er det ansatte som arbeider med plan, byutvikling, folkehelse, universell utforming, friluftsliv mv. som er rette mottakere

av denne henvendelsen. Vi ønsker svar både fra kommuner/fylkeskommuner som kjenner til kartleggingsmetoden og fra de som ikke kjenner til eller har erfaring med metoden.

I e-posten var det lenker til Kartverkets nettsider hvor det er informasjon om [tilskuddsordningen](#), om [Kartverkets arbeid med tilgjengelighet og universell utforming](#) og det var lenke til norgeskart.no hvor kartleggingsdataene offentliggjøres.

Utsendelse til postmottak og intern distribusjon i kommuner og fylkeskommuner ble vurdert som tilstrekkelig i denne undersøkelsen sett opp imot prosjektets målsettinger og økonomiske rammer.

Undersøkelsen var åpen fra 20. august til 3. september 2024.

Undersøkelsen vil gi et svar på respondentenes kjennskap til kartleggingsordningen, men vil ikke gi et svar på kommunenes og fylkeskommunenes kjennskap til ordningen.

2 Om Kartverkets kartleggingsmetode

[Tilskudd til kartlegging av tilgjengelighet og universell utforming i tettsteder og friluftsområder etter Kartverkets metode](#) er et av de offensive statlige tiltakene for å støtte kommunenes arbeid med universell utforming. Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) gir gjennom Kartverket tilskudd til et utvalg kommuner som vil gjennomføre eller oppdatere sin kartlegging etter metoden. Målet med tilskuddsordningen er å bidra til at fylkene og kommunene utvikler og forvalter arbeidet med universell utforming på en god og varig måte. Statsforvaltere, fylkeskommuner og kommuner kan søke tilskudd til kartleggingen. DNT, Friluftsråd og interesseorganisasjoner som etablerer et samarbeid med kommune- eller fylkesforvaltningen, kan også søke om midler.

Kartlegging av tilgjengelighet og universell utforming i tettsteder og friluftsområder har vært et satsningsområde i mange år. Arbeidet startet allerede i 2004 med kartlegging av tilgjengeligheten i Oslo sentrum. Kartleggingsmetoden innebærer kartlegging av uteområder og inngangspartier. Kartverket har siden 2004 vært ansvarlige for utvikling av metoden og kursing av nye brukere av kartleggingsverktøyet. Kartleggingsresultatene presenteres bl.a. gjennom norgeskart.no og geonorge.no og vil bli en del av det offentlige kartgrunnet (DOK) der kommunene selv legger inn, oppdaterer og forvalter data om universell utforming. Ved å gå inn på norgeskart.no og velge Tilgjengelighet i menyen, kan enkeltpersoner få opp hvilke kartleggingsresultater som foreligger i friluftsområder og i tettsteder. [Se nærmere omtale av Kartverkets arbeid med tilgjengelighet og universell utforming på deres nettsider](#). Der ligger også veilederne «Kartlegging av tilgjengelighet og universell utforming av friluftsområder» og «Kartlegging av tilgjengelighet og universell utforming i tettstedsområder»

De første årene ble feltarbeidet gjennomført i regi av Kartverket ved bruk av sommervikarer. Fra 2015 og videre framover har kartleggingsarbeidet i større grad blitt gjennomført av kommuner og fylkeskommuner. Ved utgangen av 2023 var tettsteder i 282 kommuner og friluftsområder i 291 kommuner kartlagt. Av Kartverkets årsrapport fra 2023 går det frem at 87 kommuner har fått tilskudd til å gjennomføre kartlegging etter Kartverkets metode siden 2015, se tabell 1 neste side. Noen kommuner har fått tilskuddsmidler mange ganger, andre har bare mottatt tilskudd en gang. Kartlegging etter Kartverkets metode er altså gjennomført i betydelig flere kommuner enn de som har mottatt tilskudd. Årsaken er dels at fylkeskommunene har fått tilskudd som er benyttet til å kartlegge i kommunene, dels at enkelte kommuner har gjennomført kartlegging/rekartlegging uten at de har mottatt tilskudd, og dels at kartleggingene er gjennomført i regi av Kartverket før tilskuddsordningen trådte i kraft i 2015.

I et oppfølgingsprosjekt kan det være interessant å se på hva som kjennetegner kommuner og fylkeskommuner som har mottatt tilskudd mange ganger. Det er indikasjoner på at dette er kommuner/fylkeskommuner som har dedikerte ressurspersoner som over tid har hatt universell utforming som et ansvarsområde.

Tabell 1 Kommunale deltakere 2015-2023 (Hentet fra «Sluttrapport-Kartverket-012024»)

Fylke	Kommune	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Oslo	Oslo				1	1		1	1	
Viken	Asker						1	1		1
Viken	Bærum			1						
Viken	Drammen	1	1							
Viken	Eidsvoll					1				
Viken	Enebakk					1				
Viken	Fredrikstad							1	1	
Viken	Frogn									1
Viken	Halden		1			1	1	1	1	1
Viken	Hemsedal								1	
Viken	Jevnaker							1		
Viken	Kongsberg						1	1		1
Viken	Lier				1					
Viken	Lunner						1			
Viken	Nes			1						
Viken	Nesbyen							1		
Viken	Nittedal								1	1
Viken	Nordre Follo						1	1		
Viken	Oppegård			1	1	1				
Viken	Ringerike	1	1		1					
Viken	Rollag				1					1
Viken	Ski		1			1				
Viken	Ullensaker									1
Viken	Ål								1	
Viken	Ås						1			1
Innlandet	Eidskog				1					
Innlandet	Elverum						1			
Innlandet	Gjøvik				1					
Innlandet	Grue				1					
Innlandet	Hamar									1
Innlandet	Nord-Aurdal							1		
Innlandet	Nordre Land			1	1		1	1		
Innlandet	Ringsaker								1	1
Innlandet	Våler		1							
Innlandet	Østre Toten					1			1	
Innlandet	Åsnes			1						
Vestfold og Telemark	Bamble					1				
Vestfold og Telemark	Bø			1						

Fylke	Kommune	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vestfold og Telemark	Færder									
Vestfold og Telemark	Horten				1					
Vestfold og Telemark	Nome									
Vestfold og Telemark	Nøtterøy									
Vestfold og Telemark	Seljord							1		
Vestfold og Telemark	Skien							1		
Vestfold og Telemark	Svelvik				1					
Vestfold og Telemark	Tokke					1				
Agder	Arendal			1						
Agder	Lindesnes						1	1		
Agder	Songdalen		1							
Rogaland	Haugesund	1	1			1	1	1		
Rogaland	Sandnes		1							
Rogaland	Stavanger								1	
Vestland	Aurland							1		
Vestland	Bergen		1		1			1		1
Vestland	Fitjar							1		
Vestland	Fjell					1				
Vestland	Gloppen				1					
Vestland	Hyllestad			1						
Vestland	Kvinnherad		1					1		
Vestland	Luster						1			
Vestland	Stord				1					
Vestland	Stryn	1								
Vestland	Tysnes						1			
Vestland	Ulvik				1				1	1
Vestland	Vaksdal			1						
Vestland	Voss				1					
Vestland	Øygarden						1			1
Møre og Romsdal	Herøy		1							
Møre og Romsdal	Sykkylven			1					1	
Møre og Romsdal	Tingvoll					1				
Møre og Romsdal	Ørskog			1						
Møre og Romsdal	Ålesund				1			1	1	
Trøndelag	Levanger		1							
Trøndelag	Orkland						1			
Trøndelag	Trondheim				1	1	1	1	1	1
Nordland	Alstahaug									1
Nordland	Bodø		1						1	
Nordland	Meløy				1					
Nordland	Sortland		1	1						
Nordland	Vefsn			1		1	1			
Nordland	Vågan			1						

Fylke	Kommune	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Troms og Finnmark	Alta								1	1
Troms og Finnmark	Lebesby			1						
Troms og Finnmark	Nordkapp			1		1				
Troms og Finnmark	Sør-Varanger							1	1	
Troms og Finnmark	Torsken		1							
Troms og Finnmark	Vadsø			1						
Sum		5	15	17	19	15	16	21	16	16

Tabell 2 nedenfor viser at det også er store forskjeller i fylkeskommunene. Noen fylkeskommuner har mottatt tilskuddsmidler mange ganger og noen har mottatt tilskudd en gang.

Tabell 2 Fylke som selvstendig deltaker 2015-2023. NB: Friluftsråd og organisasjoner som DNT inngår som fylke. (Hentet fra «Sluttrapport-Kartverket-012024»)

Fylke	2105	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Oslo									1
Viken	1	1		1	1	1	1	1	1
Innlandet								1	
Vestfold og Telemark	1					2			
Agder		1							
Rogaland						1			1
Vestland	1	1		1	1	1	1	1	1
Møre og Romsdal	1					1		1	1
Trøndelag		1							1
Nordland			1		1	1			3
Troms og Finnmark		1	1		2	1		2	1
Sum	4	5	2	2	5	8	2	6	10

3 Resultater fra spørreundersøkelsen til kommunene

3.1 Introduksjon

Generelt

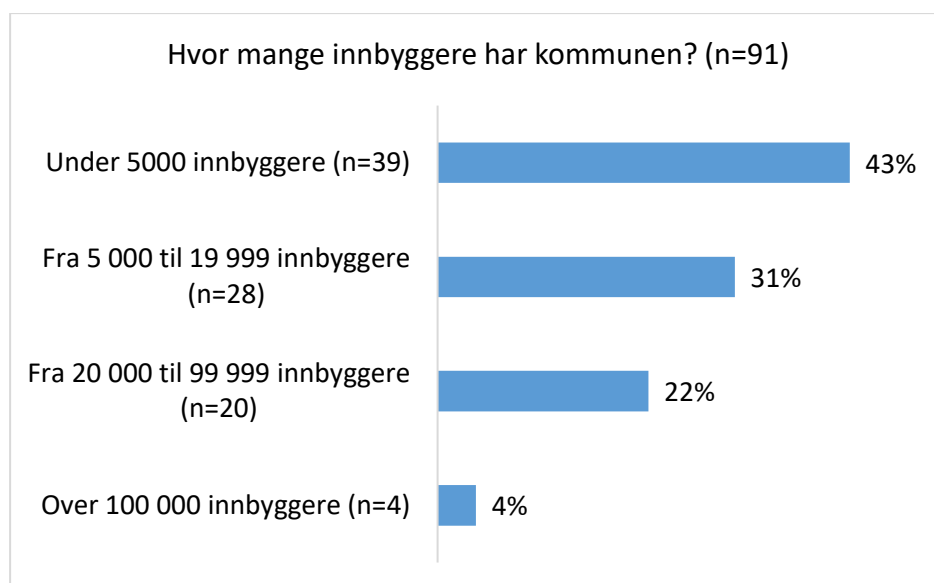
Spørreundersøkelsen ble sendt ut til Norges 357 kommuner og det kom inne 91 svar. Dette gir en svarprosent på 25 %.

Omfang av svar er vurdert å være tilstrekkelig for denne undersøkelsen. Det vil uansett være usikkerhet knyttet resultatene ettersom det ikke finnes en oppdatert oversikt over hvem som er rette mottaker av undersøkelsen. Det har vært opp til postmottak i kommuner og fylkeskommuner å distribuere spørreundersøkelsen internt. Svarene er sendt inn anonymt, og det fanges derfor ikke opp om det er sendt inn flere svar fra en kommune.

I dette kapittelet vises resultater fra spørreundersøkelsen der respondentene har hatt svaralternativer å velge mellom. I kapittel 6 «Felles for spørreundersøkelser og dybdeintervju» er hovedtrekk fra fritekstsvaret i spørreundersøkelser og utdypende svar fra dybdeintervjuene omtalt.

Hvor mange innbyggere har kommunen?

Figur 1 viser at av de som gjennomførte undersøkelsen var 43 % (39 respondenter) fra kommuner med under 5 000 innbyggere, 31 % (28 respondenter) var fra kommuner med fra 5 000 til 19 999 innbyggere, 22 % (20 respondenter) var fra kommuner med 20 000 til 99 999 innbyggere og 4% (4 respondenter) var fra kommuner med over 100 000 innbyggere.

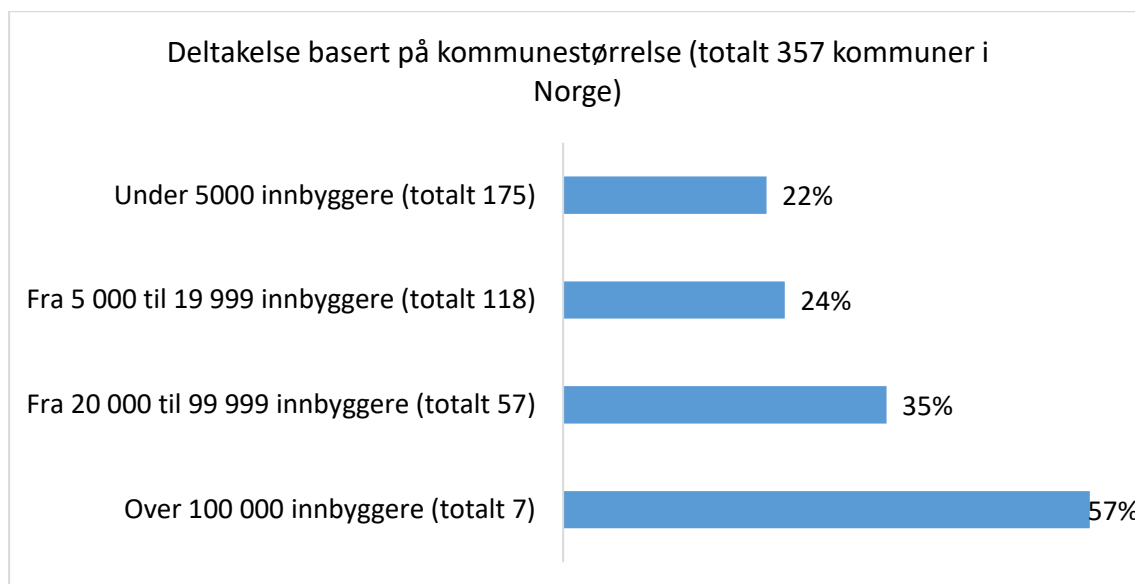

Figur 1

Deltakelse basert på kommunestørrelse

Figur 1 ovenfor viser den faktiske svarfordelingen basert på kommunestørrelse. Av figuren går det imidlertid ikke frem hvor godt de ulike kommunestørrelsene er representert i undersøkelsen. Om lag halvparten av kommunene i Norge har i dag under 5000 innbyggere. Bare 7 kommuner har over 100 000 innbyggere.

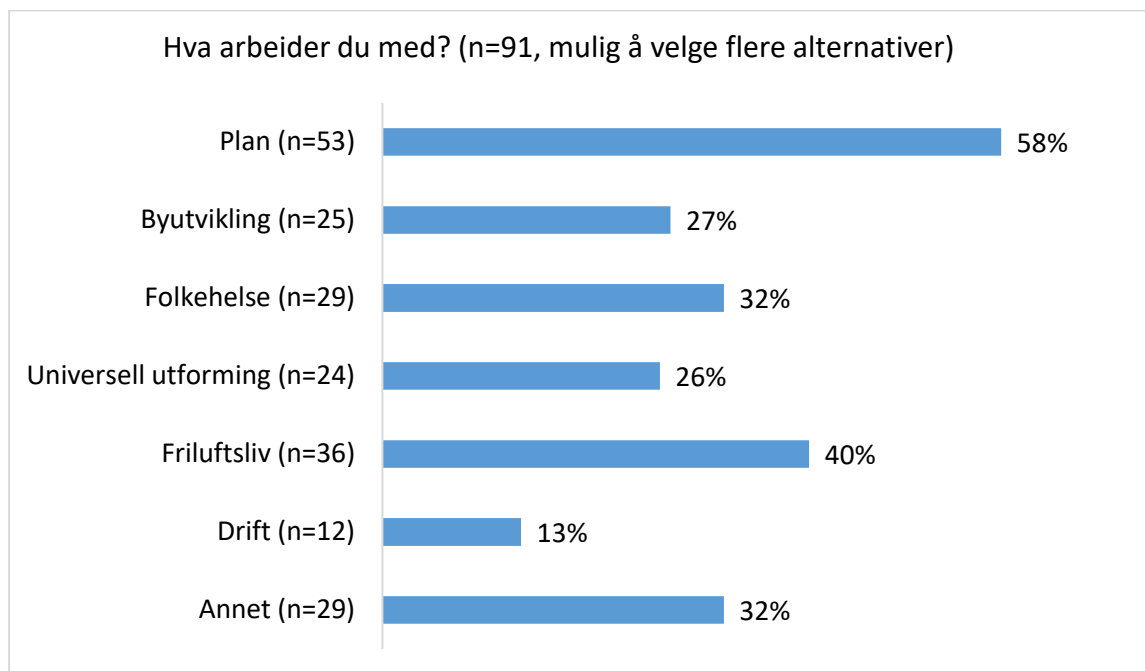
Figur 2 viser hvor godt de ulike kommunestørrelsene var representert i undersøkelsen. 22 % av de 175 kommunene med under 5000 innbyggere var representert, 24 % av de 118 kommunene med fra 5000 til 19 999 innbyggere var representert, 35 % av de 75 kommunene med fra 20 000 til 99 999 innbyggere var representert og 57 % av de 7 kommunene med over 100 000 innbyggere var representert.

Figur 2

Hva arbeider du med?

Figur 3 viser at 58 % (53 respondenter) viser at flest av de som har deltatt i undersøkelsen arbeider med plan. 40 % (36 respondenter) oppgir at de arbeider med friluftsliv, 32 % (29 respondenter) arbeider med folkehelse, 27 % (25 respondenter) arbeider med byutvikling, 26 % (24 respondenter) arbeider med universell utforming, 13 % (12 respondenter) arbeider med drift og 32 % (29 respondenter) oppgir Annet. Det var mulig å velge flere alternativer.

Figur 3

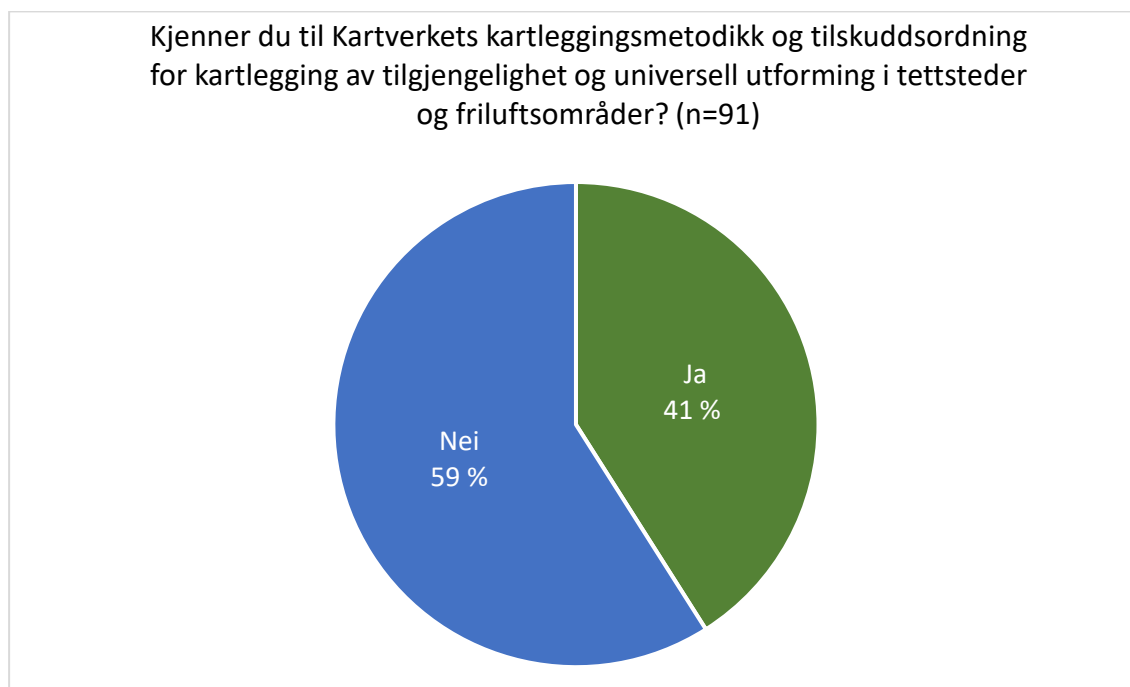
3.2 Om kjennskap til kartleggingsordningen og om den er benyttet

Kjenner du til Kartverkets kartleggingsmetodikk og tilskuddsordning for kartlegging og tilgjengelighet og universell utforming i tettsteder og friluftsområder?

Overraskende mange av respondentene kjente ikke til Kartverkets kartleggingsmetodikk og tilskuddsordning. Figur 4 viser at 59 % (54 respondenter) svarte nei på spørsmålet, 41 % (37 respondenter) svarte ja. Totalt var det 91 respondenter (n=91).

Det er imidlertid viktig å bruke dette resultatet med forsiktighet. Resultatet synliggjør om den enkelte respondenten kjenner til metodikk og tilskuddsordning eller ikke, resultatet viser ikke i hvilke grad kommunen som helhet kjenner til ordningen. Det kan være andre i kommunen enn respondenten som kjenner til ordningen.

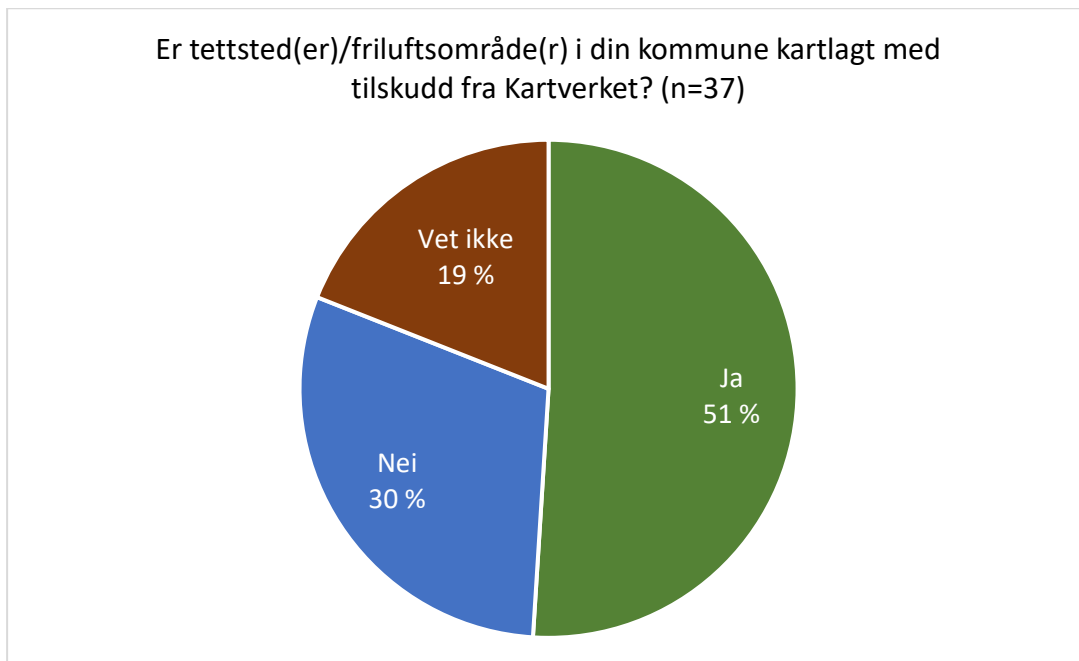
Da undersøkelsen ble oversendt til posttmottak, ble det informert om at det er ansatte som arbeider med plan, byutvikling, folkehelse, universell utforming, friluftsliv mv. som erfaringsvis var rette mottakere av undersøkelsen. Etter vår vurdering bør alle som arbeides innen disse områdene ha kjennskap til ordningen. Svaret gir derfor en sterk indikasjon på at det er behov for å informere bredere om ordningen.

Figur 4

Er tettsted(er)/friluftsområde(r) i din kommune kartlagt med tilskudd fra Kartverket?

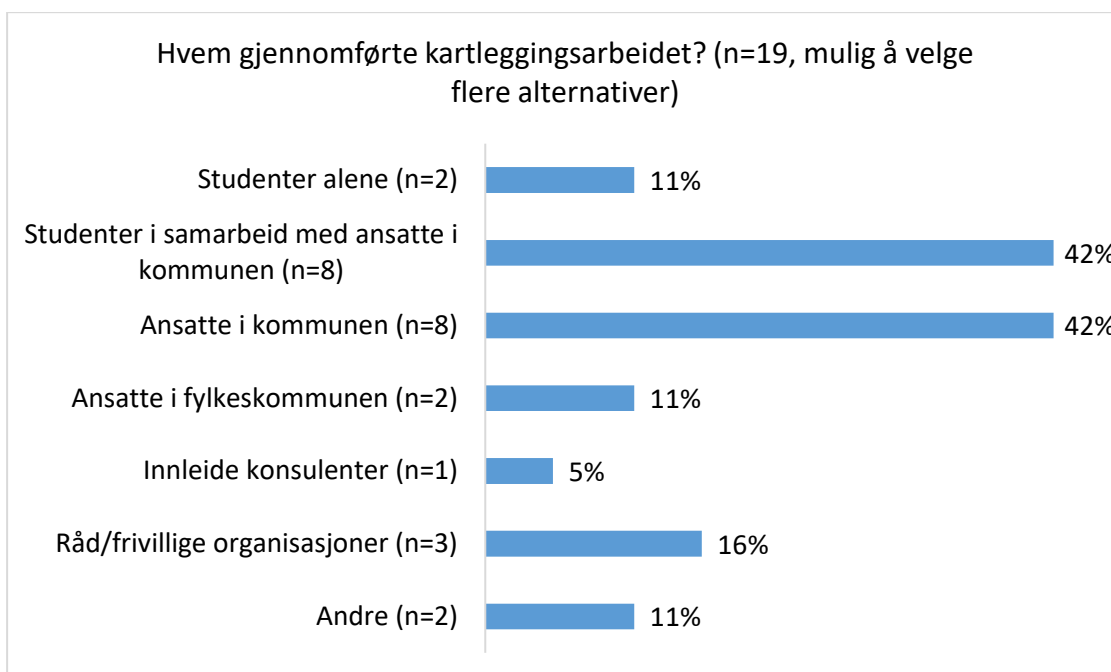
Figur 5 illustrerer at 51 % av de 37 respondentene som kjenner til ordningen svarte at tettsteder/friluftsområder i deres kommune er kartlagt med tilskudd fra Kartverket, 30 % har svart nei og 19 % har svart vet ikke. Det vil si at 19 respondenter svarte ja, 11 svarte nei og 7 svarte vet ikke.

Figur 5

Hvem gjennomførte kartleggingsarbeidet?

Totalt svarte 19 respondenter at det var gjennomført kartleggingsarbeid i deres kommune. Figur 6 illustrerer hvem som gjennomførte kartleggingsarbeidet. Det var mulig å velge flere alternativer. 42 % (8 respondenter) svarte at kartleggingsarbeidet ble gjennomført av ansatte i kommunen, 42 % (8 respondenter) svarte studenter i samarbeid med ansatte i kommunen, 16 % (3 respondenter) svarte råd/frivillige organisasjoner, 11 % (2 respondenter) svarte studenter alene, 11 % (2 respondenter svarte ansatte i fylkeskommunen), 5 % (1 respondent) svarte innleide konsulenter og 11 % (2 respondenter) svarte Andre.

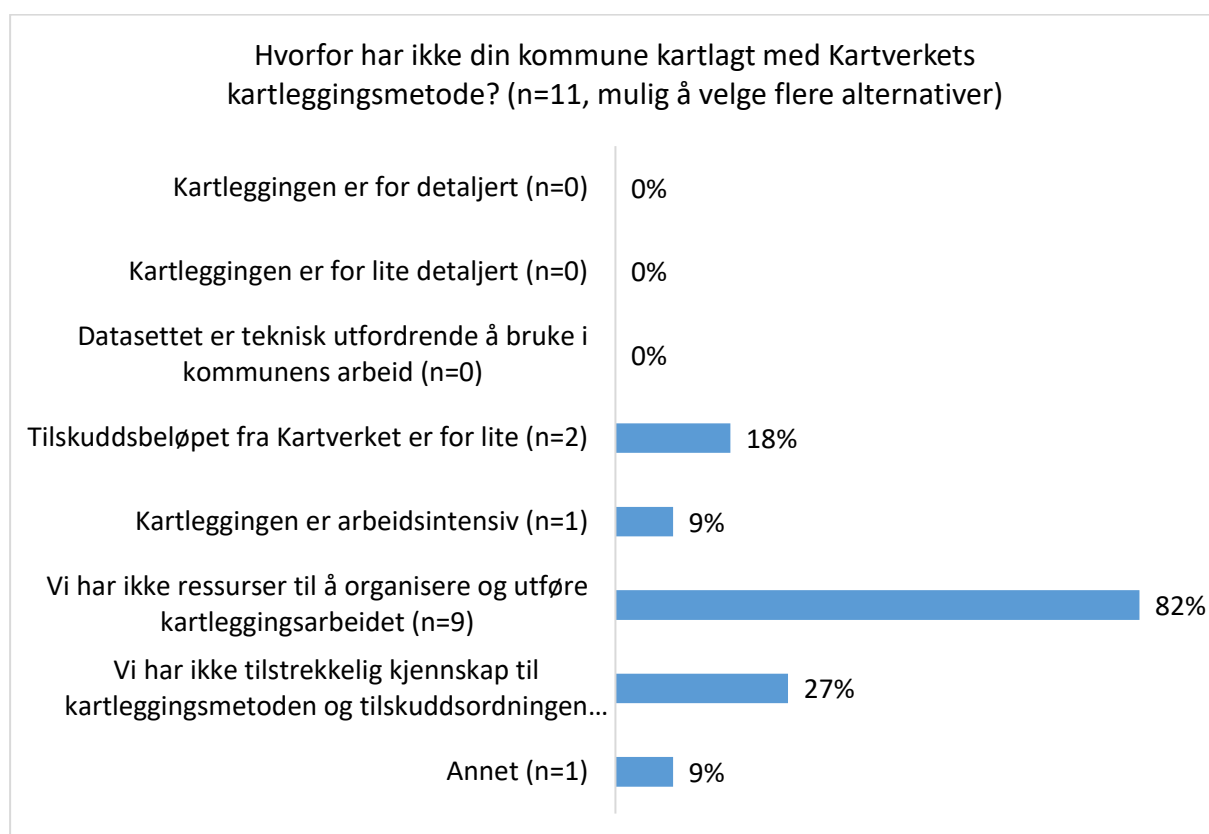
Figur 6

Hvis du valgte «Råd/frivillige organisasjoner» eller «Andre» i forrige spørsmål: Hvem representerte de?

Følgende råd/frivillige organisasjoner som har gjennomført kartleggingen ble oppgitt: friluftsråd, friluftsråd i samarbeid med kommunen, turlag, kommunens råd for personer med funksjonsnedsettelse og Kartverket (på eget initiativ i 2011/2013)

Hvorfor har ikke din kommune kartlagt med Kartverkets kartleggingsmetode?

11 respondenter oppga at tettsteder/friluftsområder i deres kommune ikke var kartlagt med tilskudd fra Kartverket. På spørsmål om hvorfor kommunen ikke hadde gjennomført kartlegging, svarte 82 % (9 respondenter) at de ikke hadde ressurser til å organisere og utføre kartleggingsarbeidet, 27 % (3 respondenter) svarte at de ikke hadde tilstrekkelig kjennskap til kartleggingsmetoden og tilskuddsordningen, 18 % (2 respondenter) svarte at tilskuddsbeløpet var for lite og 9 % (1 respondent) svarte at kartleggingen er arbeidsintensiv. Ingen valgte «Kartleggingen er for detaljert», «Kartleggingen er for lite detaljert» eller «Datasettet er teknisk utfordrende å bruke i kommunens arbeid». En respondent svarte Annet, men svaret var ikke relevant for spørsmålet. Det var mulig å velge flere alternativer. Se illustrasjon av resultater i figur 7.

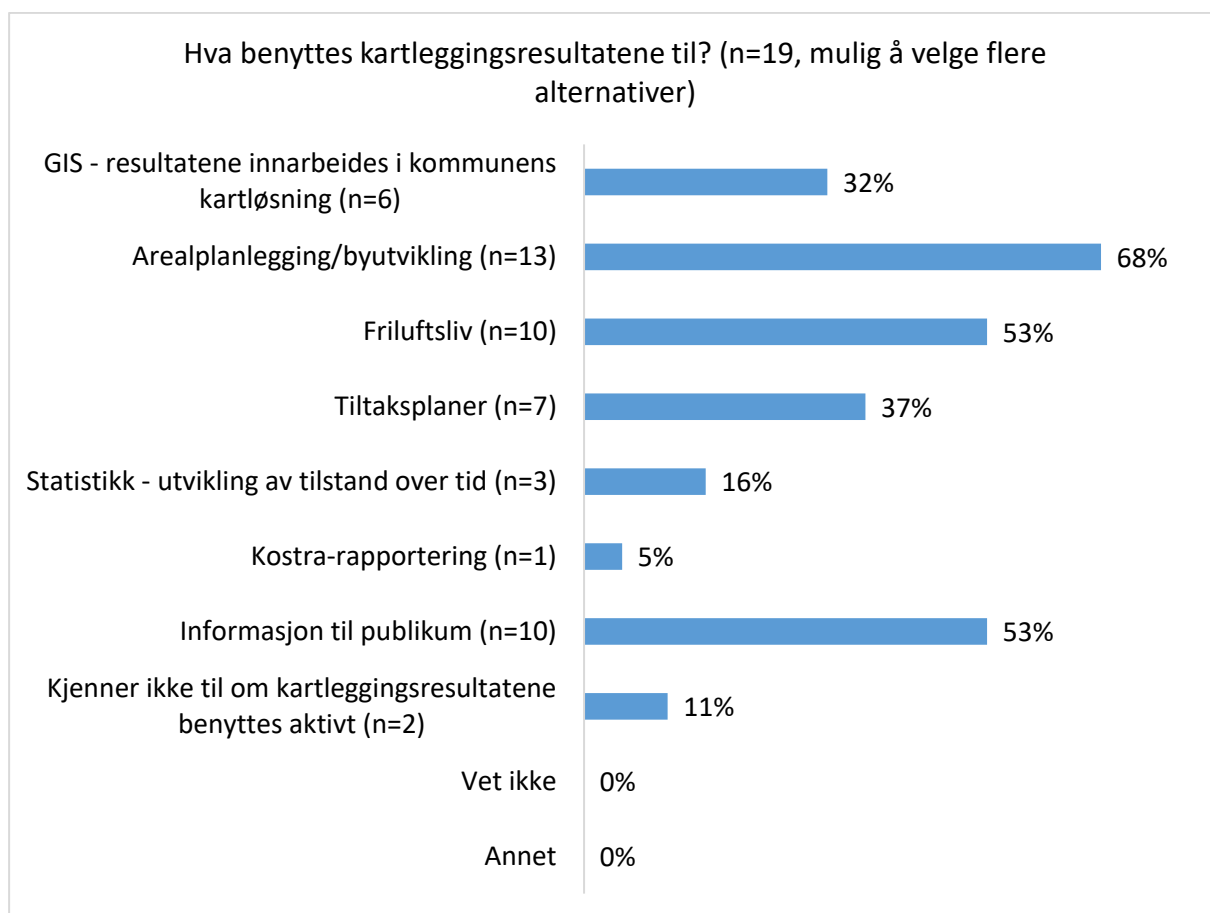

Figur 7

3.3 Om hva kartleggingsresultatene benyttes til, bidrar til og om det skal kartlegges mer

Hva benyttes kartleggingsresultatene til?

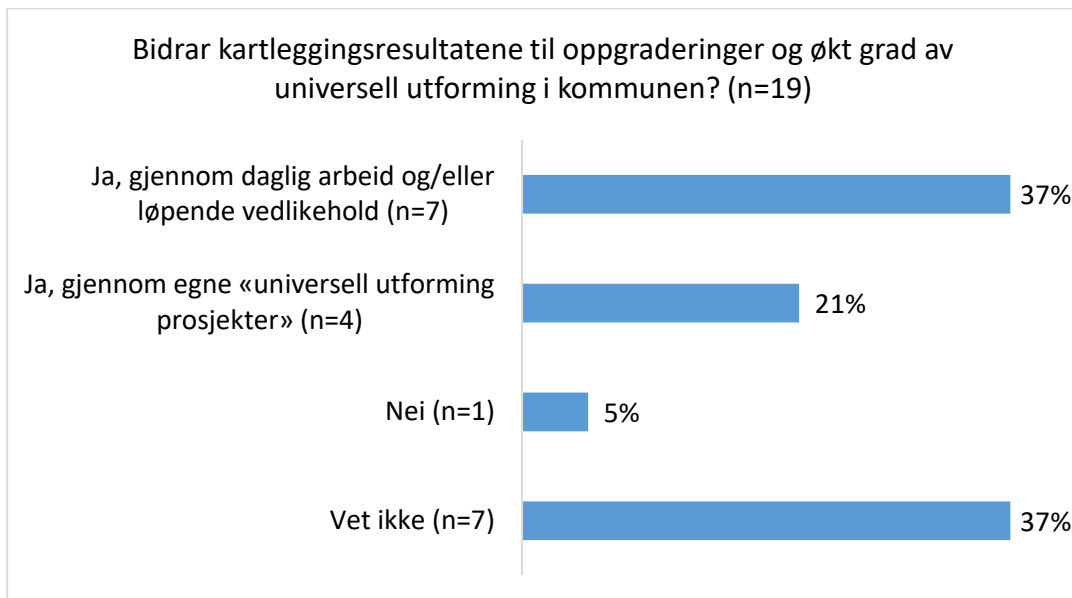
I undersøkelsen oppga 19 respondenter at tettsteder/friluftsområder var kartlagt med tilskudd fra Kartverket. På spørsmål om hva kartleggingsresultatene benyttes til fikk vi følgende resultat: 68 % (13 respondenter) svarte arealplanlegging/byutvikling, 53 % (10 respondenter) svarte friluftsliv, 53 % (10 respondenter) svarte informasjon til publikum, 37 % (7 respondenter) svarte tiltaksplaner, 32 % (6 respondenter) svarte GIS – resultatene innarbeides i kommunens kartløsning, 5 % (1 respondent) svarte Kostra-rapportering og 11 % (2 respondenter) svarte at de ikke kjente til om kartleggingsresultatene benyttes aktivt. Det var mulig å velge flere alternativer. Se illustrasjon av resultater i figur 8.

Figur 8

Bidrar kartleggingsresultatene til oppgraderinger og økt grad av universell utforming i kommunen?

Av de 19 respondentene som oppga at det var kartlagt med Kartverkets metode i deres kommune, svarte 37 % (7 respondenter) «Ja, gjennom daglig arbeid og/eller løpende vedlikehold», 21 % (4 respondenter) svarte «Ja, gjennom egne «universell utforming prosjekter»», 5 % (1) svarte «Nei» og 37 % (7 respondenter) svarte «Vet ikke». Se illustrasjon i figur 9.

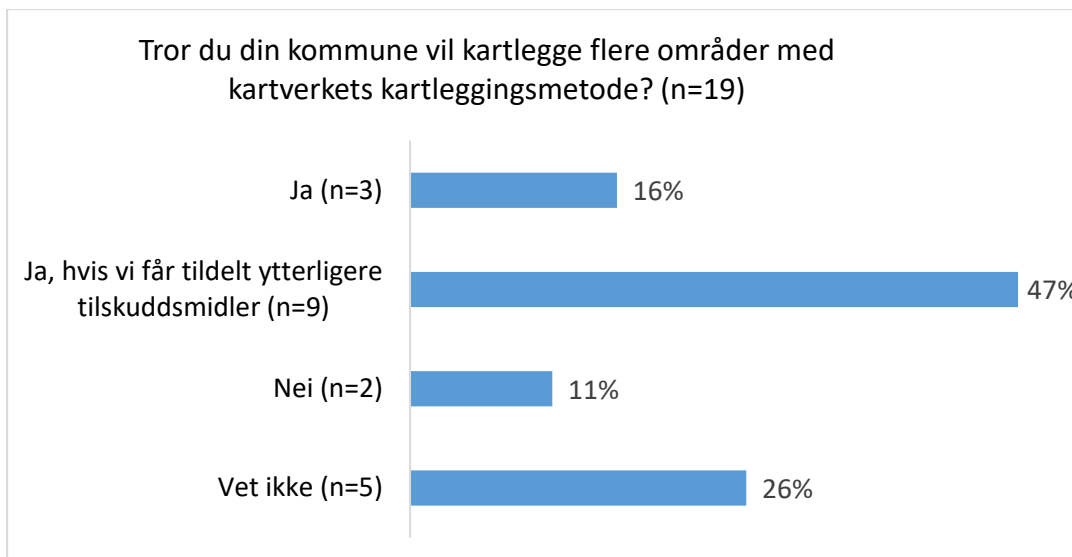

Figur 9

42 % (8 respondenter) svarer altså at kartleggingsresultatene ikke bidrar til eller at de ikke vet om de bidrar til oppgraderinger og økt universell utforming i kommunen. Dette kan tolkes slik at det er et stort behov for å vise kommunene hvordan de kan ha nytte av kartleggingsresultatene i sitt arbeid.

Tror du din kommune vil kartlegge flere områder med kartverkets kartleggingsmetode?

47 % (9 respondenter) svarer at de tror deres kommune vil kartlegge med Kartverkets metode hvis de får tildelt ytterligere tilskuddsmidler, 16 % (3 respondenter) svarer at de vil kartlegge uavhengig av tilskuddsmidler, 11 % (2 respondenter) vil ikke kartlegge mer og 26 % (5 respondenter) vet ikke om de vil kartlegge flere områder. Det var totalt 19 respondenter (n=19).

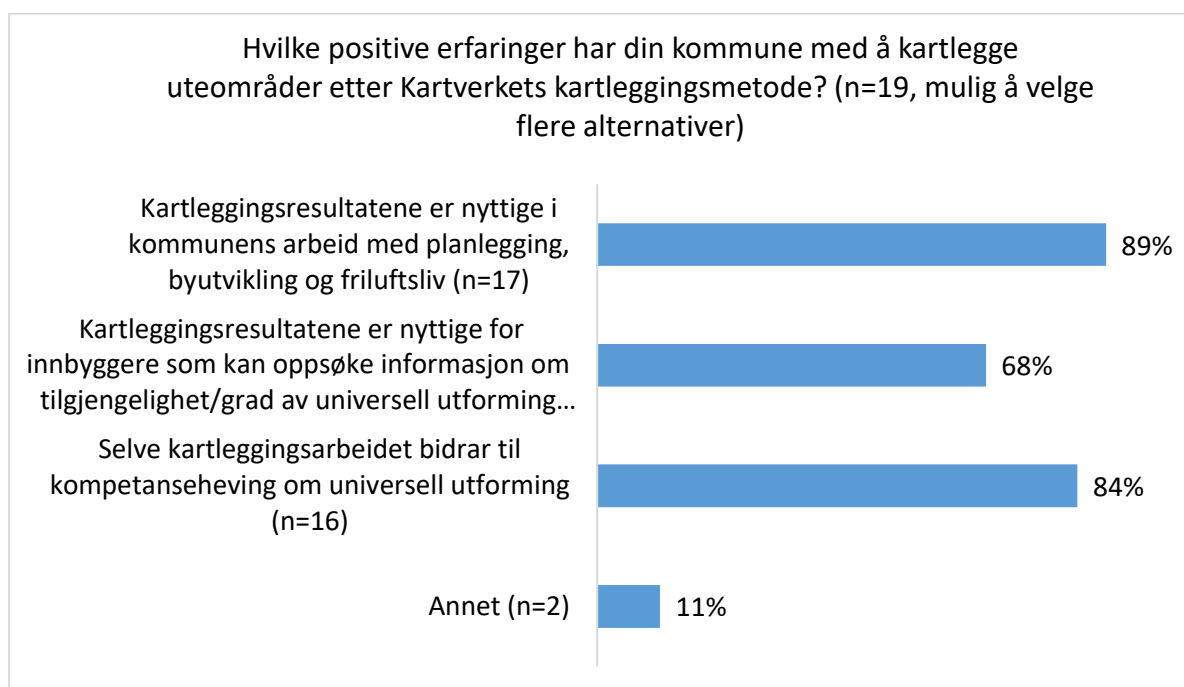

Figur 10

3.4 Positive erfaringer med kartleggingsordningen

Hvilke positive erfaringer har din kommune med å kartlegge uteområder etter Kartverkets kartleggingsmetode? Du kan velge flere alternativer.

89 % (17 respondenter) svarte at kartleggingsresultatene er nyttige i kommunens arbeid med planlegging, byutvikling og friluftsliv, 84 % (16 respondenter) svarte at selve kartleggingsarbeidet bidrar til kompetanseheving om universell utforming i kommunen og 68 % (13 respondenter) svarte at kartleggingsresultatene er nyttige for innbyggere som kan oppsøke informasjon om tilgjengelighet/grad av universell utforming. En respondent svarte under Annet at kartleggingsresultatene er nyttige for å se utviklingen over tid. Det var totalt 19 respondenter (n=19), og det var mulig å velge flere alternativer.

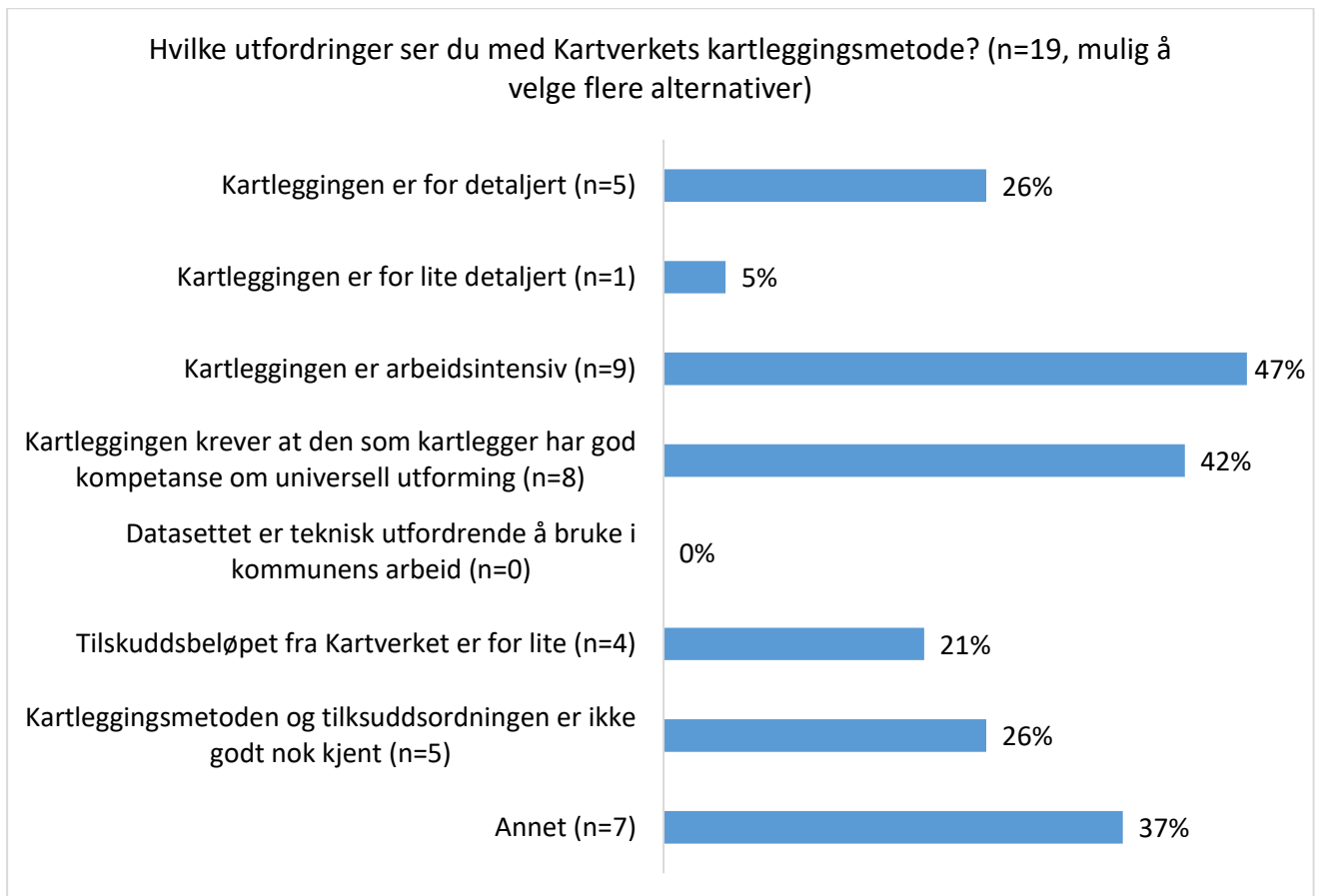
Figur 11

3.5 Utfordringer med kartleggingsordningen

Hvilke utfordringer ser du med Kartverkets kartleggingsmetode?

Det var totalt 19 respondenter (n=19), og det var mulig å velge flere svaralternativer.

På spørsmål om hvilke utfordringer respondenten ser med Kartverkets kartleggingsmetode, svarte 47 % (9 respondenter) at kartleggingen er arbeidsintensiv, 42 % (8 respondenter) svarte at kartleggingen krever at den som kartlegger har god kompetanse om universell utforming, 26 % (5 respondenter) svarte at kartleggingen er for detaljert, 5 % (1 respondent) svarte at kartleggingen er for lite detaljert, 26 % (5 respondenter) svarte at kartleggingsmetoden og tilskuddsordningen ikke er godt nok kjent og 21 % (4 respondenter) svarte at tilskuddsbeløpet fra Kartverket er for lite. Ingen valgte «Datasettet er teknisk utfordrende å bruke i kommunens arbeid». 7 respondenter beskrev andre utfordringer under «Annet». Tilbakemeldingene omtales i kapittel 6 «Felles for spørreundersøkelser og dybdeintervju».

Figur 12

3.6 Markedsføring

Bør Kartverkets kartleggingsmetode og tilskuddsordning markedsføres bedre?

Alle de 91 respondentene svarte på spørsmålet om Kartverkets kartleggingsmetode bør markedsføres bedre. 87 % (79 respondenter) svarte at tilskuddsordningen bør markedsføres bedre. 13 % (12 respondenter) svarte «Nei, den er godt nok kjent».

Tilbakemeldingen fra respondentene er altså helt klar. Tilskuddsordningen bør markedsføres bedre.

Figur 13

4 Resultater fra spørreundersøkelse til fylkeskommunene

4.1 Introduksjon

Generelt

Spørreundersøkelsen ble sendt ut til landets 15 fylkeskommuner og det kom inn 9 svar. Dette gir en svarprosent på 60 %.

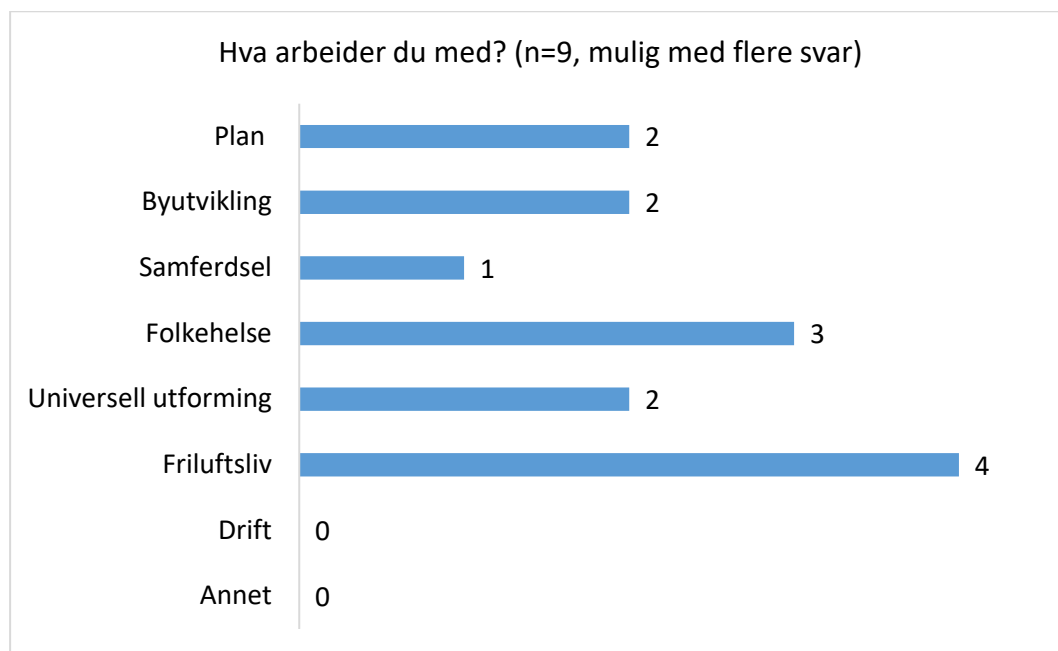
Det har vært opp til postmottak i fylkeskommunen å distribuere spørreundersøkelsen internt. Svarene er sendt inn anonymt, og det fanges derfor ikke opp om det er sendt inn flere svar fra en fylkeskommune.

I dette kapitlet vises resultater fra spørreundersøkelsen der respondentene har hatt svaralternativer å velge mellom. I kapittel 6 «Felles for spørreundersøkelser og dybdeintervju» er hovedtrekk fra fritekstsvaret i spørreundersøkelser og utdypende svar fra dybdeintervjuene omtalt.

Hva arbeider du med?

Av de 9 som har deltatt i undersøkelsen, arbeider 4 og dermed flest med friluftsliv. 3 respondenter arbeider med folkehelse, 2 arbeider med plan, 2 med byutvikling, 2 med universell utforming og 1 med samferdsel. Det var mulig å velge flere alternativer.

De som arbeider med friluftsliv har et eget nettverk, og det ble sendt ut en påminnelse om å svare på undersøkelsen i nettverket. Dette kan ha bidratt positivt på svardeltakelsen.

Figur 14

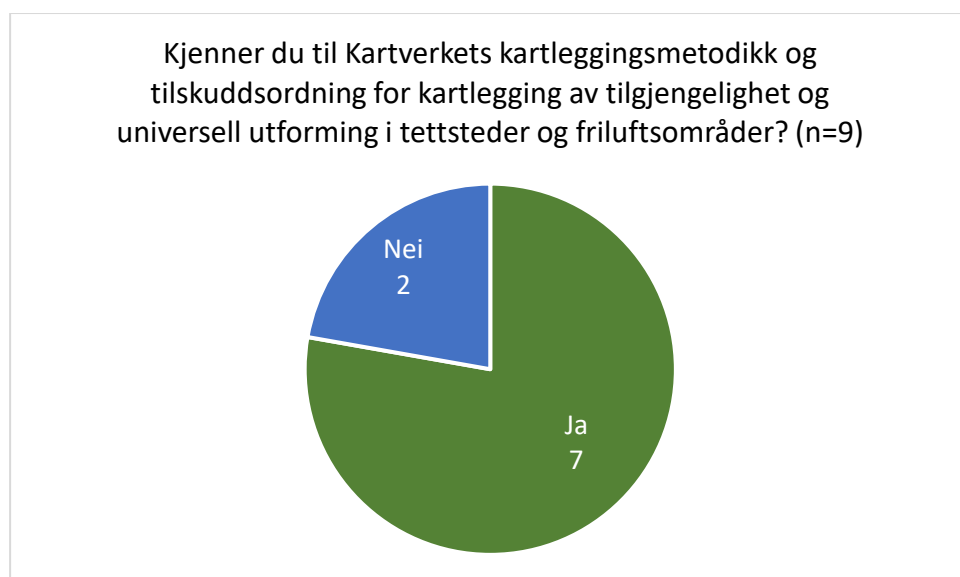
4.1 Om kjennskap til kartleggingsordningen og om den er benyttet

Kjenner du til Kartverkets kartleggingsmetodikk og tilskuddsordning for kartlegging av tilgjengelighet og universell utforming i tettsteder og friluftsområder?

7 av 9 respondenter kjente til Kartverkets kartleggingsmetodikk og tilskuddsordning, 2 kjente ikke til ordningen.

At 2 av respondentene ikke kjente til ordningen i det hele tatt, er overraskende ettersom kartleggingsresultatene er relevante både innen plan, byutvikling, samferdsel, universell utforming og friluftsliv.

Resultatet må imidlertid benyttes med forsiktighet. Undersøkelsen viser kun om den enkelte respondenten kjenner til metodikk og tilskuddsordning eller ikke, den viser ikke om fylkeskommunen som helhet kjenner til ordningen. Det kan være andre i fylkeskommunen enn respondenten som kjenner til ordningen.

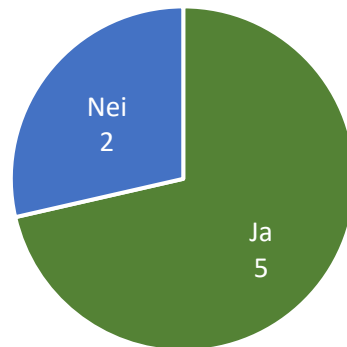

Figur 15

Kjenner du til om tettsted(er)/friluftsområde(r) i ditt fylke er kartlagt med tilskudd fra Kartverket?

Av de 7 respondentene som kjenner til Kartverkets kartleggingsordning, svarte 7 at de kjenner til om tettsteder/friluftsområder er kartlagt i deres fylke. 2 respondenter kjenner ikke til om tettsteder og friluftsområder er kartlagt i deres fylke.

Kjenner du til om tettsted(er)/friluftsområde(r) i ditt fylke er kartlagt med tilskudd fra Kartverket? (n=7)

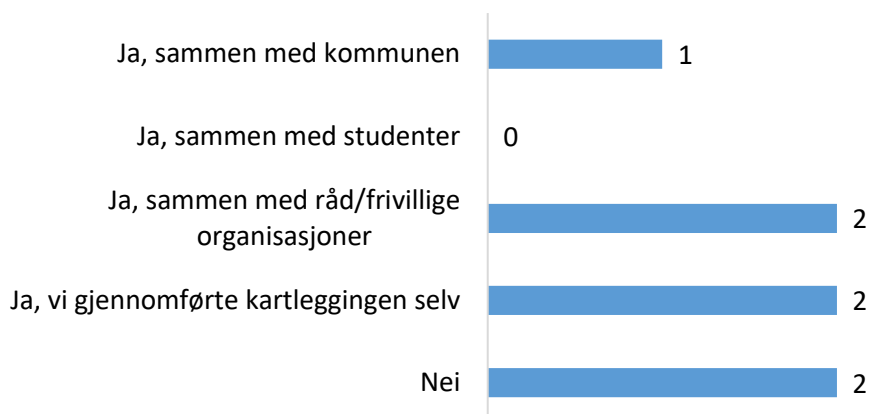

Figur 16

Har fylkeskommunen deltatt i selve kartleggingsarbeidet?

Av de 5 respondentene som kjente til at det var kartlagt med Kartverkets kartleggingsmetode i deres fylke, svarte 2 at de hadde gjennomført kartleggingsarbeidet selv, 2 svarte at de kartla sammen med råd/frivillige organisasjoner, 1 svarte at de kartla sammen med kommunen og 2 svarte at de ikke hadde deltatt i kartleggingsarbeidet.

Har fylkeskommunen deltatt i selve kartleggingsarbeidet?
(n=5, mulig å velge flere alternativer)

Figur 17

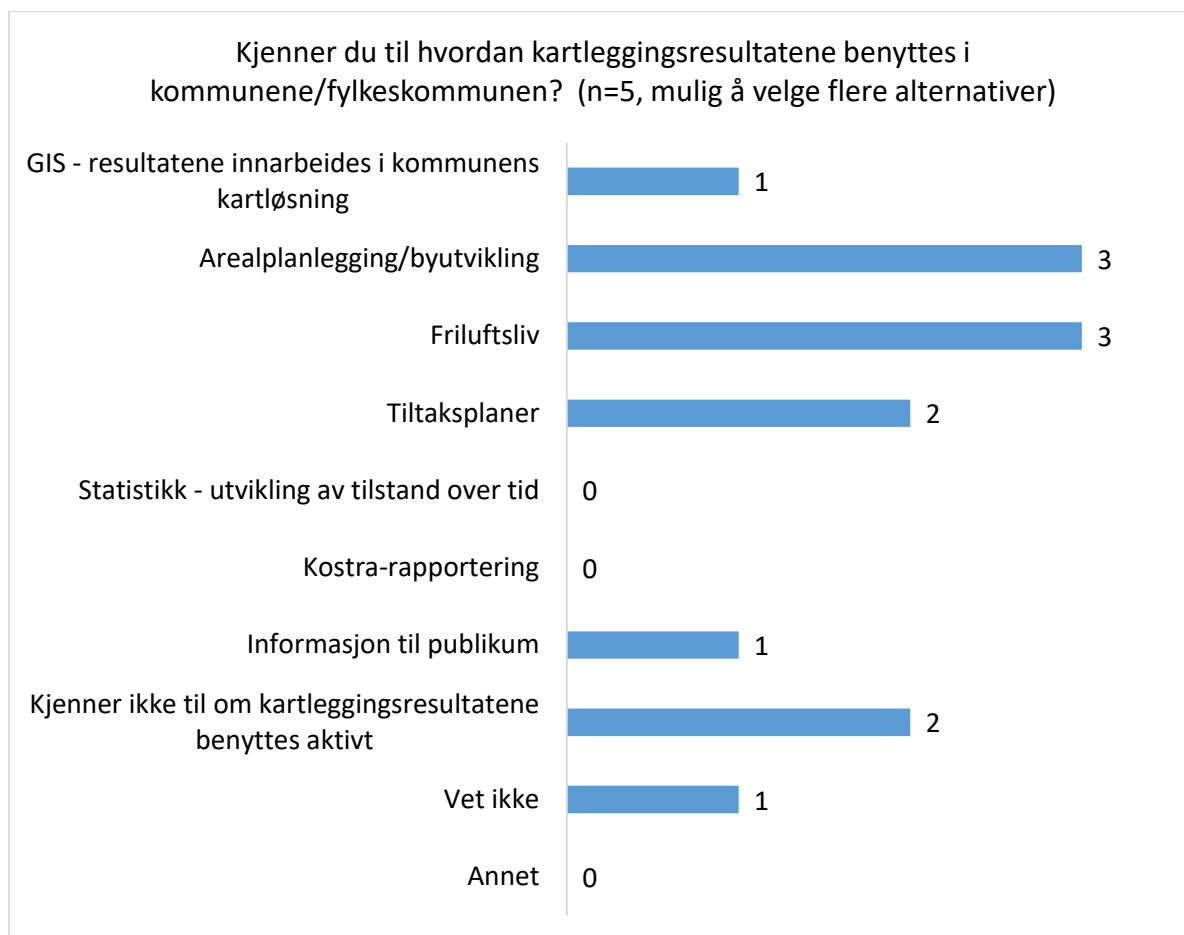
Hvis du valgte "Ja, sammen med råd/frivillige organisasjoner" i forrige spørsmål: Hvem representerte de?

Følgende råd/frivillige organisasjoner som har gjennomført kartleggingen ble oppgitt:
Et friluftsråd og et fylkeslag av Norges Jeger- og fiskerforbund.

4.1 Om hva kartleggingsresultatene benyttes til og bidrar til

Kjenner du til hvordan kartleggingsresultatene benyttes i kommunene/fylkeskommunen?

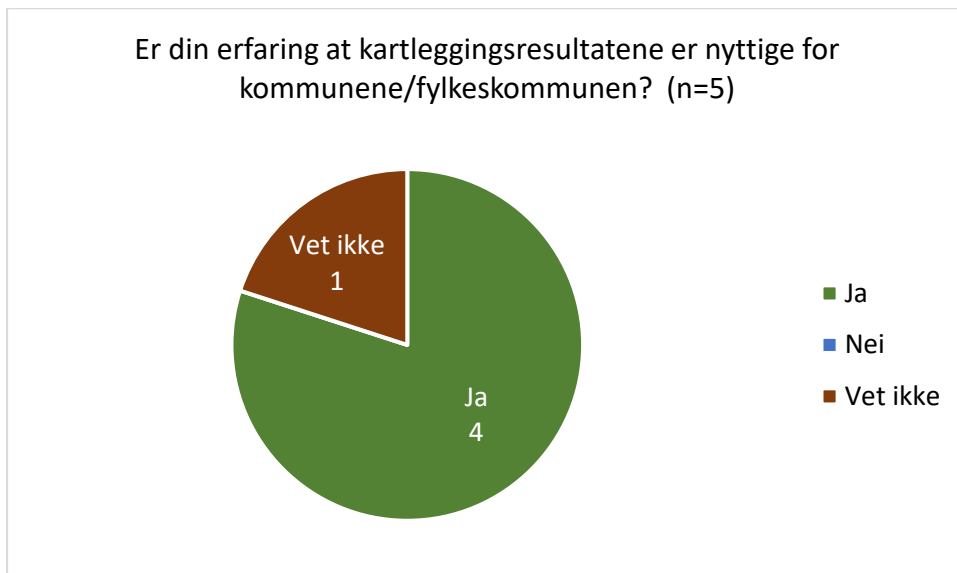
I undersøkelsen oppga 5 respondenter at tettsteder/friluftsområder var kartlagt med tilskudd fra Kartverket. På spørsmål om hva kartleggingsresultatene benyttes til, fikk vi følgende resultat: 3 respondenter svarte arealplanlegging/byutvikling, 3 respondenter svarte friluftsliv, 2 respondenter svarte tiltaksplaner, 1 respondent svarte GIS – resultatene innarbeides i kommunens kartløsning og 1 respondent svarte informasjon til publikum. 2 respondenter svarte at de ikke kjenner til om kartleggingsresultatene benyttes aktivt. Ingen svarte statistikk – utvikling over tid eller Kostra-rapportering. Det var mulig å velge flere alternativer. Se illustrasjon av resultater i figur 18.

Figur 18

Er din erfaring at kartleggingsresultatene er nyttige for kommunene/fylkeskommunen?

Av 5 respondenter svarte 4 «Ja» på spørsmålet om de hadde erfaring med at kartleggingsresultatene er nyttige for kommunene/fylkeskommunen, 1 respondent svarte «Vet ikke».

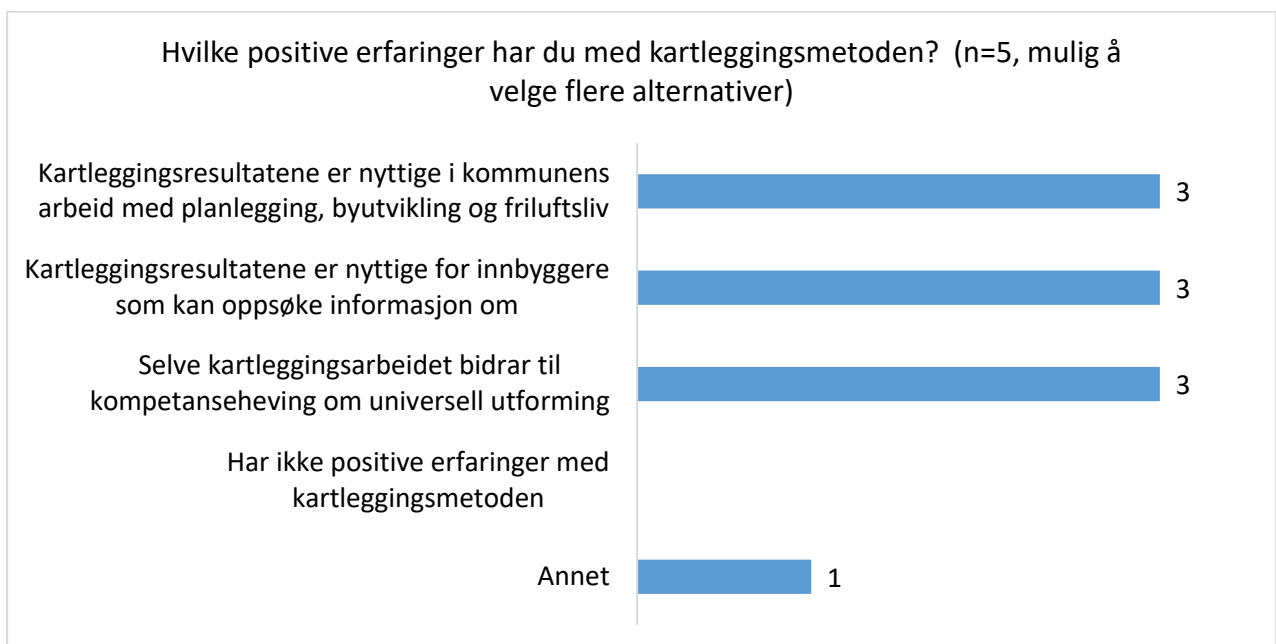
Figur 19

4.2 Positive erfaringer med kartleggingsordningen

Hvilke positive erfaringer har du med kartleggingsmetoden?

3 respondenter svarte at kartleggingsresultatene er nyttige i kommunens arbeid med planlegging, byutvikling og friluftsliv, 3 respondenter svarte at kartleggingsresultatene er nyttige for innbyggere som kan oppsøke informasjon om tilgjengelighet/grad av universell utforming og 3 respondenter svarte at selve kartleggingsarbeidet bidrar til kompetanseheving om universell utforming i kommunen. Det ble gitt et svar under Annet som ikke var relevant for spørsmålet.

Det var totalt 5 respondenter (n=5), og det var mulig å velge flere alternativer.

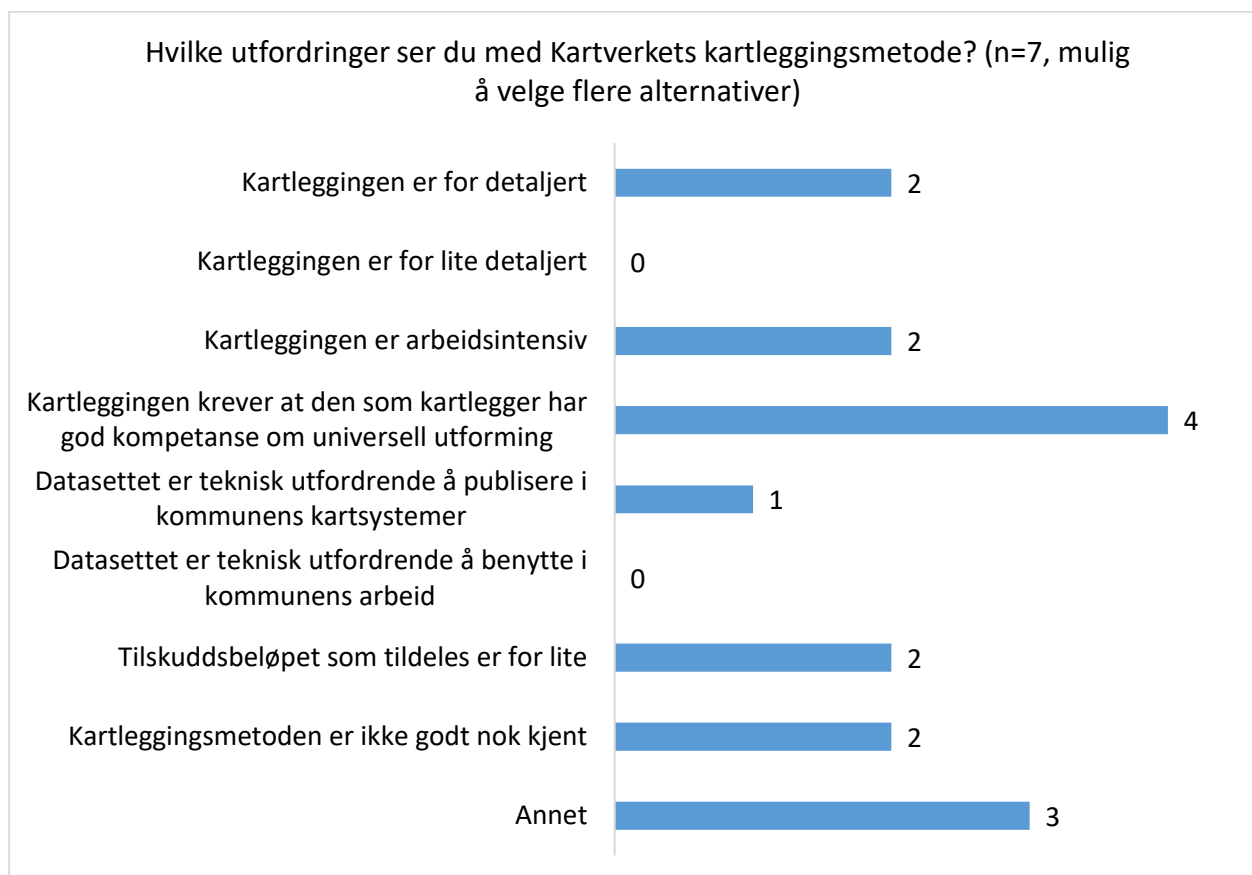
Figur 20

4.1 Utfordringer med kartleggingsordningen

Hvilke utfordringer ser du med Kartverkets kartleggingsmetode?

Det var totalt 7 respondenter (n=7), og det var mulig å velge flere svaralternativer.

På spørsmål om hvilke utfordringer respondenten ser med Kartverkets kartleggingsmetode, svarte 4 respondenter at kartleggingen krever at den som kartlegger har god kompetanse om universell utforming, 2 svarte at kartleggingen er for detaljert, 2 svarte at kartleggingen er arbeidsintensiv, 2 svarte at tilskuddsbeløpet fra Kartverket er for lite, 2 svarte at kartleggingsmetoden ikke er godt nok kjent og 1 svarte at datasettet er teknisk utfordrende å publisere i kommunens datasystemer. 3 respondenter beskrev andre utfordringer under «Annet». Tilbakemeldingene omtales i kapittel 6 «Felles for spørreundersøkelser og dybdeintervju».

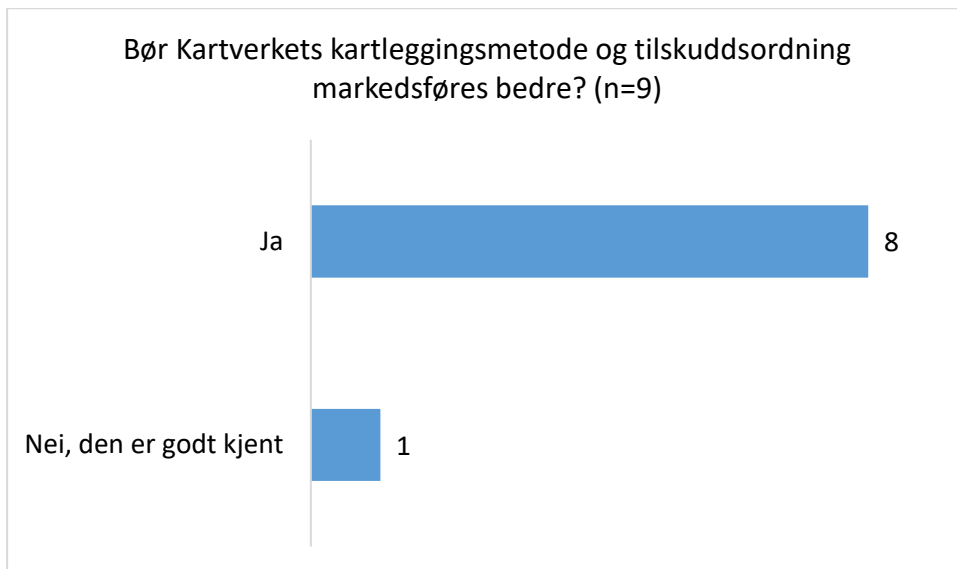
Figur 21

4.2 Markedsføring

Bør Kartverkets kartleggingsmetode og tilskuddsordning markedsføres bedre?

Alle de 9 respondentene svarte på spørsmålet om Kartverkets kartleggingsmetode bør markedsføres bedre. 8 respondenter svarte at tilskuddsordningen bør markedsføres bedre, 1 respondent svarte «Nei, den er godt nok kjent».

De fleste mener altså at tilskuddsordningen bør markedsføres bedre.

Figur 22

Har fylkeskommunen du arbeider i bidratt til å markedsføre tilskuddsordningen overfor kommunene?

Det var totalt 7 respondenter (n=7), og det var mulig å velge flere svaralternativer.

På spørsmål om fylkeskommunen har bidratt til å markedsføre tilskuddsordningen overfor kommunene bekreftet 4 at de hadde markedsført ved å informere på fysiske samlinger, 3 hadde informert via informasjon på e-post og 2 hadde informert via nyhetsbrev. En svarte «Nei» og en svarte «Vet ikke». En av respondentene svarte under «Annet» at de hadde informert tidligere, men at de har hatt liten kapasitet etter at fylket var splittet opp.

Figur 23

5 Resultater fra dybdeintervju

5.1 Generelt

Undersøkelsen har omfattet seks dybdeintervjuer. En ansatt i fire kommuner, en fylkeskommune og et friluftsråd er intervjuet. Intervjuene foregikk på Teams og tok utgangspunkt i spørreskjemaene som var sendt ut til kommuner og fylkeskommuner.

To av kommunene hadde 20 000-100 000 innbyggere og to kommuner hadde over 100 000 innbyggere.

To av informantene i kommunene hadde stillinger som var knyttet til universell utforming, en var knyttet til plan og en til folkehelse. Alle kjente til Kartverkets kartleggingsløsning og arbeidet i kommuner som hadde benyttet kartleggingsordningen. Informantene deltok selv i kartleggingsarbeidet eller de hadde ansvar for opplæring av studenter som skulle gjennomføre kartleggingen.

Informantene fra fylkeskommunen og fra friluftsrådet hadde også selv deltatt i kartleggingsarbeidet.

I dette kapittelet vises resultater fra dybdeintervjuene der informantene har hatt svaralternativer å velge mellom. I kapittel 6 «Felles for spørreundersøkelser og dybdeintervju» er hovedtrekk fra fritekstsvar i spørreundersøkelser og utdypende svar fra dybdeintervjuene omtalt.

5.1 Om hvordan kartleggingsresultatene benyttes

Tilbakemeldinger i dybdeintervjuene var i hovedtrekk sammenfallende med resultatene som kom inn gjennom de digitale spørreundersøkelsene.

Her nevnes noen resultater:

- Kartleggingsresultatene benyttes til arealplanlegging/byutvikling, friluftsliv, tiltaksplaner, informasjon til publikum, statistikk – utvikling over tid. Arealplanlegging/byutvikling, friluftsliv og tiltaksplaner ble nevnt av flest. En informant kjente ikke til om resultatene benyttes aktivt.
- På spørsmål om kartleggingsresultatene bidrar til oppgraderinger og økt grad av universell utforming, svarer tre av kommunene «Ja, gjennom daglig arbeid og/eller løpende vedlikehold», 2 kommuner svarer «Ja, gjennom egne «universell utforming prosjekter»». Resultatene omtales som nyttige.
- De fire kommunene ønsker å kartlegge mer, men påpeker at det er avhengig av at de får tilskuddsmidler. En av kommunene er likevel usikker på om det vil bli gjennomført ytterligere kartlegging.

5.2 Positive erfaringer med kartleggingsordningen

Når det gjelder hvilke positive erfaringer informantene har med å kartlegge uteområder etter Kartverkets metode, svarer alle at kartleggingsresultatene er nyttige i arbeidet med planlegging, byutvikling og friluftsliv og at selve kartleggingsarbeidet bidrar til kompetanseheving om universell utforming. Fire av seks mener kartleggingsresultatene er nyttige for innbyggere som kan oppsøke informasjon om tilgjengelighet/grad av universell utforming.

To av informantene fortalte at de hadde god dialog med Kartverket og jevnlig ga tilbakemeldinger om hva som ikke fungerer.

5.3 Utfordringer med kartleggingsordningen

Flere mener det er en utfordring at den som kartlegger har god kompetanse om universell utforming. Flere mente også at kartleggingsmetoden er for detaljert, men noen påpekte samtidig at den på enkelte punkter er for lite detaljert. En informant mente det er en utfordring at ordningen er arbeidsintensiv og at den ikke er godt nok kjent. To informanter nevnte at datasettet er utfordrende å bruke. Tre informanter mente tilskuddsbeløpet er for lite.

Fem av seks informanter mener det er behov for bedre markedsføring av ordningen.

5.4 Noen utsagn fra informanter

Her er noen utsagn fra informantene:

«Få fram hvor enkelt det er.»

«Noen bør skryte etter å ha benyttet seg av ordningen.»

«Kartleggingsresultatene er nyttige for de kommunene/fylkeskommunene som vet å nyttiggjøre seg av dem. Kommuneplanlegging er et eksempel. Det er ekstremt nyttig med digitale kart som alle kan bruke»

«Kartleggingsmetoden gir masse nyttig kunnskap som vi følger opp. Metoden har et potensiale for å bli bedre.»

«Detaljeringsgrad kan diskuteres. Vi er utendørs, så det må diskuteres hva som er godt nok. Kartleggingen har basis i norsk standard og det kan bli for strengt.»

«Resultatene må gjøres enda lettere tilgjengelig. Det er flere av mine kollegaer som ikke kjenner til norgeskart.no»

«Vi savner helhetsblikk på universell utforming. Det er fokus på tilgjengelighet for enkelte brukergrupper, ikke på universell utforming.»

«Kommuneøkonomien er presset. Tilskuddsmidler gir høyere prioritet.»

6 Felles for spørreundersøkelser og dybdeintervju

6.1 Hva kan gjøres med kartleggingsordningen for at flere gjennomfører kartlegging og benytter resultatene?

Nedenfor er hovedfunn fra spørreundersøkelser og dybdeintervju. På utvalgte punkter er det lagt inn kommentarer fra Kartverket.

- **Bedre markedsføring og økt kunnskap om ordningen**
 - Kartleggingsordningen må bli bedre kjent. Bedre markedsføring og økt kunnskap kan oppnås gjennom tydeligere informasjon. Kommuner og fylkeskommuner må få bedre informasjon om hva kartleggingen innebærer og hvordan de kan ha nytte av resultatene i sitt arbeid. Det bør være gode og tydeligere beskrivelser av hvordan en går frem og hva man oppnår.
 - Det bør sendes ut informasjonsbrev til kommuner og fylkeskommuner som er rettet til alle relevante virksomheter og nivå. Informasjonen er relevant for flere fagfelt. Det er ikke tilstrekkelig at en person i hver kommune/fylkeskommune kjenner til ordningen. Det bør være mer informasjon på nettsider og i sosiale medier.
 - *Kommentar fra Kartverket: Kartverket har sendt ut informasjon om kartleggingsordningen til kommuner og fylkeskommuner, men kan på grunn av datavern kun sende til postmottak i kommunen/fylkeskommunen som må distribuere videre internt.*
 - Bedre informasjon om hvordan man kan få hjelp dersom man har spørsmål. Det er vanskelig for små kommuner å ha oversikt over alle muligheter som finnes.
 - Vise gode eksempler på hvordan kartleggingen kan være nyttig i det daglige arbeidet og for publikum. Vis gode eksempler på tiltak som er gjennomført som et resultat av kartlegging. Eksemplene bør være fra både store og små kommuner.
 - *Kommentar fra Kartverket: Det finnes gode eksempler, men det er mulig de må markedsføres bedre.*
 - Informasjonen i kartløsningen kan være nyttig for innbyggere som vil oppsøke informasjon om tilgjengelighet/grad av universell utforming, men det er lite kjennskap til om i hvor stor grad informasjonen blir brukt til dette formålet. Dette kan undersøkes nærmere. Muligheten for å finne informasjon bør markedsføres bedre. Koblingen mot Ut.no bør også markedsføres bedre.
 - *Kartverket: Kartleggingsdataene er ikke godt tilrettelagt for publikum og det trenges mellomledd (kommune eller en privat leverandør) for å gjøre dette. I Kartverkets oppdrag for KDD er ikke dette et sentralt tema.*
- **Enklere tilgang til informasjon om kartleggingsordning og resultater på nettsider**
 - Det bør være enklere å finne informasjon om tilskuddsordning og kartleggingsmetodikk på Kartverkets nettsider. Temakartet som viser tilgjengelighet, må oppsøkes spesielt.
 - Temakartet om tilgjengelighet på norgeskart.no bør være enklere å finne og forstå. Brukervennligheten på nettsiden bør bli bedre.
- **Utvikle kartleggingskriterier og kartleggingsapp med god brukervennlighet**
 - Kartleggingskriteriene er strenge og det blir mange røde registreringer. Rødt er i tegnforklaringen forklart som «Ikke tilgjengelig», og områder kan framstå

utilgjengelige selv om de er brukbare for mange. Selv etter oppgradering kan områder framstå som ikke tilgjengelige i kartleggingsløsningen. Dette kan oppleves både demotiverende og mot sin hensikt.

- Det er ulike meninger knyttet til om kriteriene er for detaljerte, men det er forslått at kriteriene bør gi et slingringsmonn.
 - På noen områder er kartleggingskriterier og veiledningstekst mangelfull. Det bør arbeides videre med utvikling av kriterier og veiledningstekst.
 - Brukere opplever tekniske problemer med kartleggingsappen når det gjelder bildelagring. Dette skaper usikkerhet og bidrar til økt tidsbruk. Appen bør utvikles videre slik at den fungerer bedre i praksis.
 - Flere informanter rapporterer om god dialog med Kartverket om sine praktiske erfaringer med kartleggingsmetoden. De gir tilbakemeldinger til og har dialog med Kartverket etter at kartleggingen er gjennomført.
 - *Kartverket: Vi tar inn alle innspill og prøver å følge opp det som er mest relevant i versjonen for neste år.*
- **Sikre kompatibilitet mot andre kartsystemer**
- Det er ikke entydige tilbakemeldinger om hvordan datasettet fungerer i kommunenes arbeid. På spørsmål i spørreundersøkelsen om utfordringer med kartleggingsmetoden, valgte ingen av de 19 respondentene alternativet «Datasettet er teknisk utfordrende å benytte i kommunens arbeid» En kommune har gitt tilbakemelding om at de har lagt inn et kartlag om universell utforming i sin kartløsning som benyttes av byggesak og i planarbeid. Noen har likevel gitt tilbakemelding om at kartleggingsdataene er tungvinte å bruke i kommunens kartløsning og at datasettet må bli mer anvendelig slik at det blir enklere å bruke og oppdatere. Det bør vurderes en bedre kobling mellom kartleggingsløsningen og det nasjonale prosjektet om kartlegging av ferdselsårer. Det er ønske om funksjoner som kombinerer friluftsdatabasen/turrutebasen og tilgjengelighetsdataene.
 - *Kartverket: Kartverket bør gi bedre opplæring og markedsføre muligheter bedre. Det finnes mange muligheter i dag. Det er enkelt å bruke resultatene i det fleste kartsystemer via tjenester eller data hentet fra geonorge.no. Flere fylkeskommuner benytter seg av dette (Møre og Romsdal, Trøndelag, Vestland. Viken benyttet også dataene).*
- **Utvikle kursopplegget for kartleggere**
- De som kartlegger må ha tilstrekkelig kompetanse om metoden og kriteriene for at kartleggingen skal bli enhetlig. Med mer kompetanse kan man bruke skjønn. Hvert år holder Kartverket kurs for de som skal kartlegge. Kurset kan med fordel suppleres med innlegg fra noen som har praktisk erfaring med å kartlegge.
 - Det kom forslag om et digitalt kurs i løpet av kartleggingssesongen hvor spørsmål og problemstillinger kan diskuteres.
- **Kvalitetssikring av kartleggingsresultater**
- Det er foreslått bedre kvalitetssikring av kartleggingsresultatene. Det er nevnt som en utfordring at ulike personer kan vurdere samme situasjon ulikt.
- **Enklere oppdatering av kartleggingsresultater.**
- Det mangler systemer for oppdatering av kartleggingsdataene etter gjennomført oppgradering.

- Kartverket: *Oppdateringer kan enkelt legges inn via en PC på kontoret. Dette har vært en mulighet siden 2022. Det kan være behov for tydeligere informasjon til kommunene om dette.*
 - Ved rekartlegging forsvinner tidligere informasjonen. Kommunen må selv ta vare på eldre data.
 - Kartverket: *Dette stemmer. Det blir ikke lagret en historie i selve databasen. Kommunen må lage seg en historikk/årsversjon selv eller hente den fra Kartverket.*
- **Økt tilskuddsbeløp**
 - Tilskuddsbeløpet som deles ut til kartlegging bør økes. Beløpet som tildeles er for lite. Både kommuner og fylkeskommuner må legge inn både egne midler og egeninnsats i form av tidsbruk når de skal kartlegge. Størrelsen på tildelt beløp har ikke økt siden 2015.
- **Tilskudd til oppfølging oppgradering etter kartlegging.**
 - Tilskudd til oppfølging og gjennomføring av oppgradering etter kartlegging vil gjøre at flere kommuner prioriterer å kartlegge og vil bidra til økt grad av universell utforming.

6.2 Hva kan gjøres i kommuner og fylkeskommuner for at flere benytter seg av kartleggingsordningen og resultatene?

Her er hovedfunn fra spørreundersøkelser og dybdeintervju:

- **Bedre markedsføring**
 - Bedre markedsføring av ordningen internt i og mellom virksomhetene. Nettsider og sosiale medier bør benyttes aktivt.
 - Oppfordring om å bruke kartleggingsresultatene i planarbeid, tiltaksplaner, forvaltningsplaner, byggesak mv.
- **Tverrfaglig samarbeid**
 - Bedre intern samhandling. Det bør være et nært tverrfaglig samarbeid mellom fagfolk innen blant annet geodata, plan, friluftsliv og folkehelse. Systematisk tverrfaglig og tverretatlig samarbeid arbeid gjennom året. Samarbeidet er nødvendig for å spre kompetanse om ordningen og øke kunnskapen om hvordan kartleggingsresultatene kan benyttes aktivt.
 - Resultatene deles med relevante aktører som f.eks. medvirkningsråd i kommunene.
- **Samarbeid mellom kommuner, fylkeskommuner, friluftsråd og relevante utdanningsinstitusjoner**
 - Bedre samarbeid mellom kommuner og med fylkeskommuner, friluftsråd og relevante utdanningsinstitusjoner, kan gjør at flere benytter seg av kartleggingsordningen
 - Små kommuner gir tilbakemelding om at det er utfordrende å ha oversikt over alle muligheter som finnes. En respondent ønsker at en ressursperson kan kartlegge for flere kommuner. Noen friluftsråd har opparbeidet god kompetanse om ordningen og kan være en ressurs for kommuner som ikke har kapasitet til å gjennomføre kartleggingen selv.
- **Oppdatering i kartløsning etter oppgradering**

- Kommuner bør oppdatere kartleggingsresultatene i kartleggingsløsningen etter oppgradering. Dersom de ikke oppdaterer, blir resultatene i kartløsningen «falske».
- Fylkeskommunene bør stille krav om at fysiske tiltak de gir tilskudd til skal registreres i kartleggingsløsningen.
- **Øke kunnskap om universell utforming**
 - Økt kunnskap vil gi bedre forståelse og motivasjon.
- **Prioritere ressurser**
 - Det er behov for økt kapasitet på planavdelingene og i kommunene generelt. Kommuner og fylkeskommuner må ha nok ressurser og tilstrekkelig tid og kapasitet til å gjennomføre kartlegging, til å arbeide godt med egne planer samt eget kartgrunnlag og kunnskapsgrunnlag. Ressursene må prioriteres politisk.
- **Tilskudd til kartlegging og oppgradering**
 - Kommuner og fylkeskommuner bør være pådrivere for at myndighetene utvikler gode tilskuddsordninger som kan bidra til å øke graden av universell utforming.

6.3 Erfaringer som kan være til inspirasjon

Her er noen utvalgte erfaringer fra informantene:

- **Markedsføring**
 - Kommunen har en egen nettside om universell utforming og legger der inn lenker til Kartverkets temasider om tilgjengelighet.
 - Hvert år legger en kommune ut en artikkel på sine nettsider om kartleggingsordningen med lenker til Kartverkets nettsider. Dette postes til lokale medier, som ofte lager noe mer ut av det.
- **Fylkeskommunenes valg av kartleggingsområder og kartleggingsutstyr**
 - Både fylkeskommuner og kommuner kan kartlegge. Fylkeskommunen spør kommunene om og eventuelt hvilke områder de skal kartlegge og velger så å kartlegge andre steder enn der kommunene skal kartlegge.
 - En fylkeskommune har kjøpt inn kartleggingsutstyr som lånes ut til kommuner/friluftsråd.
- **Knytte registrering av tiltak til tilskuddsordning**
 - En fylkeskommune som deler ut tilskudd til tiltak, stiller krav om at tiltaket skal registreres i Kartverkets kartleggingsløsning.
- **Om hvem som kartlegger**
 - Å være med på kartlegging bidrar til kompetanseheving og bevisstgjøring om universell utforming og gjør at uu blir en naturlig del av planlegging og prosjektering når nye områder skal opparbeides og/eller oppgraderes.
 - Det er et suksesskriterium å være to når man kartlegger. Involver de som kan ha nytte av kartleggingsresultatene, gjerne fra flere ansvarsområder. Dette kan også være de som skal lage tiltaksplaner.
 - Studenter som gjennomfører kartlegging tar med seg kompetanse om universell utforming tilbake til utdanningsinstitusjonene. En kommune har god erfaring med at samarbeid mellom ergoterapeut og arkitekt gir gode resultater.
- **Oppfølging av studenter som skal kartlegge**

- Når studenter gjennomfører kartlegging bør en fra kommunen være med på kurset som Kartverket holder – også når studentene arbeider selvstendig under kartleggingen. Flere kommuner gir opplæring utover kurset til Kartverket fordi mener det er et behov.
- **Formidling og bruk av kartleggingsresultater**
 - Kartleggingsresultatene gjennomgås med ressursgruppe på teknisk.
 - Kartleggingsresultatene brukes som kunnskapsgrunnlag i prosjekter for parker og byrom og i tiltaksplaner for både tettsteder og friluftslivsområder. Fylkeskommunens ferdselsåreprosjekt er nevnt av flere.
 - Anleggseiere må få tilbakemelding om hva det er et behov for å utbedre. Med utgangspunkt i kartleggingsresultatene informerer vi de ansvarlige (både offentlige og private) om behov for oppgraderinger av kjøpesenter, uteservering og kulturarrangementer. Mange har ikke forstått hva universell utforming er og kan ikke reglene. Vi inviterer til møter i stedet for å sende brev. Det er viktig å skryte litt og være positiv og diplomatisk når du informerer om universell utforming. Ros før ris. Inviter til dialog. Det er en positiv sak at vi har kartlagt. Vi hjelper til med å prioritere hva som bør utbedres først. Vi arbeider med dette om vinteren når det er litt bedre tid.
 - Registreringene fører til bedre bevissthet om universell utforming og tas med i både daglig arbeid, løpende vedlikehold og i uu-prosjekter. Kartleggingsordningen bidrar til at det satses på universell utforming.
 - Flere benytter kartleggingsresultatene aktivt når de skal gi innspill til planer.

7 Anbefalinger for videre arbeid

Kartverkets kartleggingsmetode er den eneste nasjonale metoden for å kartlegge universell utforming og omfatter kartlegging av uteområder og inngangspartier. Gjennom spørreundersøkelsen og dybdeintervjuene har vi avdekket at Kartverkets kartleggingsmetode i stor grad oppleves nyttig i arbeidet med planlegging, byutvikling og friluftsliv og at selve kartleggingsarbeidet bidrar til kompetanseheving om universell utforming. Med bakgrunn i respondentenes positive tilbakemeldinger og de ressursene som over tid allerede er lagt inn i ordningen, anbefaler vi at ordningen videreføres, forbedres og styrkes slik at den blir kjent for flere, fungerer bedre og benyttes av flere. Basert på resultatene fra spørreundersøkelsene, dybdeintervjuene og egne vurderinger, har vi følgende anbefalinger for det videre arbeidet:

- **Bedre informasjon.** Kartleggingsordningen må bli bedre kjent. Relevante aktører som Kommunal- og distriktsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og fylkeskommunene bør bidra med markedsføring og informasjon om ordningen. Gode erfaringer bør deles. Det bør være enklere å finne informasjon om kartleggingsordningen og kartleggingsresultatene på Kartverkets nettsider. Kartverket bør gi bedre informasjon om bruk av kartleggingsdataene i andre kartsystemer og hvilke muligheter som finnes for oppdatering av resultater.
- **Utvikle metodikk, app og kartløsning.** Kartverkets arbeid med å utvikle metodikk, app og kartløsning i dialog med brukere må fortsette. Kriteriene bør gjennomgås og kartleggingsappen må være stabil under kartleggingsarbeidet. Norgeskart som kartløsning til presentasjon av resultatene må oppdateres og gjøres mer brukervennlig. Det bør vurderes en bedre kobling mellom kartleggingsløsningen og det nasjonale prosjektet om kartlegging av ferdselsårer. Mulighet for funksjoner som kombinerer friluftsdatabasen/turrutebasen og tilgjengelighetsdataene bør undersøkes nærmere.
- **Undersøke bruk av ordningen nærmere.** Hva kjennetegner kommuner og fylkeskommuner som har mottatt tilskudd til kartlegging mange ganger? Det er indikasjoner på at dette er kommuner/fylkeskommuner som har dedikerte ressurspersoner som over tid har hatt universell utforming som et ansvarsområde. Hvorfor har noen kommuner søkt og mottatt midler til kartlegging kun en gang? Hvilke kommuner og fylkeskommuner har ikke benyttet seg av ordningen? Er det fylkesvise forskjeller og har kommunestørrelsen betydning? Har aktiv deltakelse i KS sitt kommunenettverk for universell utforming betydning? Har kommuner som ikke er med i nettverket søkt tilskudd? Hvor mange har kartlagt etter metoden uten å ha mottatt tilskudd?
- **Undersøke om publikum benytter seg av kartleggingsresultatene.** Det fremstår uklart i hvor stort omfang publikum benytter seg av kartleggingsresultatene. Oppleves kartleggingsresultatene som nyttige for publikum? Selv om dette ikke er vektlagt i oppdraget Kartverket har fått fra KDD, kan det være et interessant tema å undersøke nærmere.
- **Økt finansiering av ordningen.** Det er behov for å styrke finansiering av kartleggingsordningen. Det er behov for midler til å utvikle metodikk, app og kartløsning og det er nødvendig å øke størrelsen på tilskuddet til selve kartleggingsarbeidet.
- **Nyttig informasjon til ny handlingsplan for universell utforming.** Denne rapporten kan gi nyttig informasjon når arbeidet med en ny handlingsplan for universell utforming settes i gang.

Universell Utforming AS

universellutforming.no